

IEDZĪVOTĀJU PADOMES PAŠVALDĪBĀ

ledvesmojošs praktiskais ceļvedis

Metodiskais materiāls ar praktiskiem ieteikumiem pašvaldībām un to darbiniekiem.
Rekomendācijas, piemēri un rīki iedzīvotāju padomju izveidei un darbībai:
Saldus novada pašvaldības pieredze

LATVIJAS
PAŠVALDĪBU
SAVIENĪBA

2024

PRIEKŠVārds

Demokrātiska sabiedrība nav iedomājama bez aktīvas iedzīvotāju līdzdalības. Tā ir katra iedzīvotāja individuāla un mērķtiecīga iesaistīšanās dažādos procesos. Sabiedrības līdzdalība ir process, nevis viens notikums. Tā sniedz ieinteresētajām pusēm iespēju ietekmēt lēmumus, kas ietekmē viņu dzīvi. Ja sabiedrības līdzdalība tiek realizēta jēgpilni, tā dod divus nozīmīgus ieguvumus:

- pašvaldības pieņem labākus un caurskatāmākus lēmumus, kas atspoguļo sabiedrības intereses un vērtības un ir labāk saprotami sabiedrībai;
- kopienas ilgtermiņa spēju risināt un pārvaldīt sarežģītus sociālos jautājumus, bieži vien pārvarot ilgstošas domstarpības un pārpratumus.

Iedzīvotāju līdzdalība pašvaldības darbā ir ļoti būtiska, jo pašvaldība ir vistuvāk iedzīvotājiem. Dažādas līdzdalības formas nodrošina, ka vietējie iedzīvotāji var piedalīties lēmumu pieņemšanā par jautājumiem, kas tieši ietekmē viņu dzīvi un dzīves vidi. Sabiedrības līdzdalība pašvaldības darbā veicina iedzīvotāju piederības sajūtu un atbildību par vietējo kopienu. Tā veicina arī pašvaldības darba atklātību, sabiedrības uzticību un izpratni par vietējo pārvaldi. Galvenais, sabiedrības līdzdalība nodrošina, ka pašvaldības lēmumi ir pamatoti uz vietējo iedzīvotāju patiesajām vajadzībām un interesēm, veicinot taisnīgumu, vienlīdzību un ilgtspējīgu attīstību vietējā līmenī.

Sabiedrības līdzdalībai pašvaldības darbā ir gana daudz leģitīmu formu - informatīvie izdevumi, konsultatīvās padomes un komisijas, publiskā apspriešana, kolektīvais iesniegums, līdzdalības budžets un pat pašvaldības referendums.

Metodiskais materiāls “Iedzīvotāju padomes pašvaldībās” ir iedvesmojošs praktiskais ceļvedis par vienu no sabiedrības iesaistes un līdzdalības formām - pašvaldības iedzīvotāju padomēm.

Tajā apkopoti praktiski ieteikumi pašvaldībām un to darbiniekiem veiksmīgākai sabiedrības līdzdalības veidošanai un sekmīgai iedzīvotāju padomju darbībai. Materiālā iekļautas rekomendācijas, piemēri un rīki iedzīvotāju padomju izveidei un to darbībai, kas balstīti Saldus novada pašvaldības pieredzē.

Ceļvedī ir apkopota un parādīta arī pieredze no starptautiska un vietēja mēroga pētījumiem par praksē pielietojamām metodēm, uzdevumiem un rīkiem iedzīvotāju iesaistes un līdzdalības veicināšanā, kā arī sniegti ieteikumi to pielietošanā.

KOLOFONS

Teksts:

*Ginta Andersone, Mg.sc.admin., Saldus novada pašvaldības Attīstības nodaļas vadītāja
Ilze Tomanoviča-Barone, Mg.sc.env., Saldus novada pašvaldības komunikācijas speciāliste attīstības/sadarbības jautājumos*

Dizains:

Ilze Tomanoviča-Barone, Mg.sc.env., Saldus novada pašvaldības komunikācijas speciāliste attīstības/sadarbības jautājumos

Biedrība “Latvijas Pašvaldību savienība”

Projekts: Nr. LV-LOCALDEV-0006 “Latvijas pašvaldību sadarbības veicināšana un labas pārvaldības stiprināšana” īstenošanas ietvaros

www.eeagrants.lv - plašāka informācija vienotajā Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta tīmekļvietnē.

SATURS

IEVADS.....	3
IEDZĪVOTĀJU PADOMES “DZĪVES CIKLS”	8
NOLIKUMA IZSTRĀDE UN APSTIPRINĀŠANA	9
PIETEIKŠANĀS DARBĪBAI PADOMĒ	19
INFORMATĪVĀ KAMPAŅA	20
VĒLĒŠANU PROCESS	23
PADOMES DARBĪBAS SĀKUMS	26
PADOMES DARBĪBA	28
PADOMES DARBĪBAS NOSLĒGUMS	39
NODERĪGI RESURSI IEDVESMAI	41
PIELIKUMI	43

IEVADS

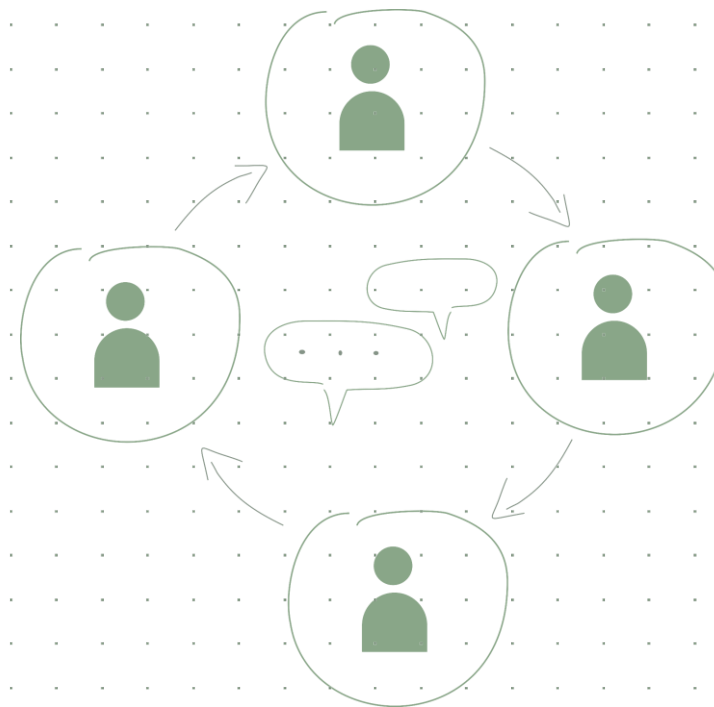
Jaunais “Pašvaldību likums”¹ (*turpmāk - Likums*) stājās spēkā 2023. gada 1. janvārī un aizstāja 1994. gadā pieņemto likumu “Par pašvaldībām”². Jaunajā Likumā ir sperts būtisks solis pretī iedzīvotāju iesaistei un līdzdalībai savas teritorijas attīstības plānošanā un attīstīšanā. Likums dod iespēju nodrošināt demokrātisku, tiesisku, efektīvu, ilgtspējīgu, atklātu un sabiedrībai pieejamu pārvaldi un pakalpojumus katrā pašvaldības teritoriālajā vienībā. Tas paredz ne tikai pašvaldību sadarbību ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, bet arī paplašina sabiedrības iesaistes iespējas pašvaldību darbā ar vairākiem jauniem līdzdalības instrumentiem, piemēram, kolektīvo iesniegumu pašvaldībai par tās kompetencē esošajiem jautājumiem un iedzīvotāju padomēm jeb konsultatīvajām institūcijām, kuru pārstāvjus izvirza un ievēlē pašvaldības iedzīvotāji. Tāpat Likumā paredzēts līdzdalības budžets, kas ļauj iedzīvotājiem lemt par pašvaldības budžeta izlietojumu noteiktas summas apmērā.

Lemjot **veicināt iedzīvotāju iesaisti** un līdzdalību pašvaldības darbā, tiek **stiprināta iespēja** pilnveidot vietējā līmeņa demokrātiju, savstarpējo uzticēšanos, spēju uzņemties atbildību, sadarboties un panākt iedzīvotāju vajadzībām atbilstošus lēmumus.

Iedzīvotāju līdzdalību valsts un pašvaldības pārvaldes procesos var salīdzināt ar kāpnēm - jo aktīvāk cilvēki iesaistās sabiedrībai nozīmīgu lēmumu izstrādē, jo augstāks līdzdalības pakāpiens, uz kura atrodas sabiedrība. To jau 1969. gadā akcentēja Šerija Ārnšteina (*Sherry Phyllis Arnstein*)³ nedefinējot **“Pilsoņu līdzdalības kāpnes”**, kas ir viens no visplašāk izmantotajiem un ietekmīgākajiem modeļiem, ko izmanto, lai raksturotu demokrātiskas sabiedrības līdzdalības pakāpi.

Arnšteina pilsoņu līdzdalības tipoloģiju pasniedza kā “kāpnes”, kur katrs augšupejošais pakāpiens atspoguļo arvien lielākus sabiedrības rīcības, kontroles un varas līmeņus. Sabiedrības iesaistei var būt trīs līmeņi:

- sabiedrības informēšana (*“bez varas”*) - vienvirziena komunikācijas process, kurā pašvaldība skaidro iedzīvotājiem savas izdarītās izvēles, un sabiedrība ir pasīva šīs informācijas uztvērēja;

¹ Pašvaldību likums. <https://likumi.lv/ta/id/336956>

² Likums "Par pašvaldībām". <https://likumi.lv/ta/id/57255/redakcijas-datums/2022/01/01>

³ Arnstein, S. (1969.) A ladder of citizen participation. Journal of the American Planning Association, 35(4), 216–224

- konsultācijas ar sabiedrību (“*viltotā vara*”) - no komunikācijas viedokļa pretējs process sabiedrības informēšanai;
- sabiedrības līdzdalība (“*faktiskā vara*”) - divvirzienu komunikācija jeb pašvaldības dialogs ar sabiedrību, kurā pašvaldība un iesaistītās mērķgrupas piedāvā savus un ieklausās citu sniegtajos argumentos, lai, kopīgi sadarbojoties, izvērtētu, kuri mērķi, prioritātes un rīcības būtu labākās izvēles pašvaldības teritorijas attīstībai.

Politiskās uzticības trūkums liecina par neapmierinātību ar demokrātiju. **Uzticēšanās ir** viens no svarīgākajiem pašvaldību mērķiem un darbības rādītājiem. Tas ir pamats pareizi funkcionējošai, efektīvai un veiksmīgai pārvaldībai. Uzticēšanās pašvaldībai ietekmē iedzīvotāju atbalstu pašvaldības izdevumiem un darbībai, palielina atbilstību politiskajām autoritātēm un ir konstatēts, ka tā ietekmē pat pilsoņu savstarpējo uzticēšanos⁴.

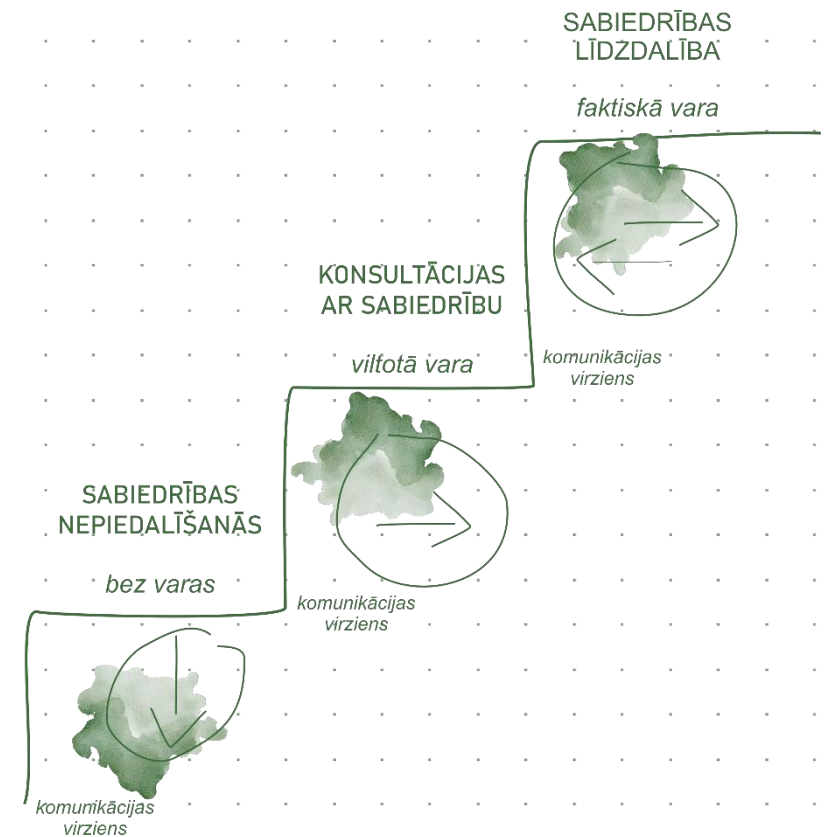
Iedzīvotāju līdzdalība ir definēta kā pilsoņu iesaistīšanās pašvaldības lēmumu pieņemšanā un pakalpojumu sniegšanā.⁵ Līdzdalība tiek raksturota kā paņēmiens, ar kura palīdzību pašvaldība var labāk izprast sabiedrības vajadzības, kā arī, sabiedrība var labāk izprast pašvaldības iespējas un darbības.

Līdzdalība var izpausties dažādos veidos, piemēram, sabiedriskās apspriedes, iedzīvotāju fokusa grupas, iedzīvotāju aptaujas un mijiedarbība sociālajos medijos. Lielākā daļa pētnieku uzskata, ka iedzīvotāju līdzdalība pašvaldības vietējās rīcībpolitikas veidošanā un īstenošanā ir viens no demokrātijas pamatelementiem. Valsts pārvaldes pētnieciskajā literatūrā tai pievērsta uzmanība liecina, ka tās sasniegšana tiek uzskatīta par svarīgu mērķi.

Mērķis vairot uzticību ir norādīts arī kā būtisks arguments pašvaldības aktivitātēm un mēģinājumiem veicināt pilsoņu līdzdalību⁶. OECD uzticēšanos definē kā “personas ticību tam, ka cita persona vai institūcija rīkosies atbilstoši priekšstatam par pareizu rīcību”.

Sabiedrības līdzdalības galvenie uzdevumi ir nodrošināt, ka plašāks iedzīvotāju loks ir iesaistīts pašvaldības lēmumu pieņemšanā:

- demokrātijas stiprināšana - sabiedrības līdzdalība veicina demokrātijas principu ievērošanu, kur iedzīvotāji var paust savus viedokļus un piedalīties lēmumu pieņemšanā;

⁴ Chanley, V. A., Rudolph, T. J., & Rahn, W. M. (2000). The origins and consequences of public trust in government: A time series analysis. *Public Opinion Quarterly*, 64(3), 239–256

⁵ Langton, S. (1978). What is citizen participation? In S. Langton (Ed.), *Citizen participation in America* (pp. 13–24).

⁶ Yang, K., & Callahan, K. (2005). Assessing citizen involvement efforts by local governments. *Public Performance and Management Review*, 29(2), 191–216

- atbildības veicināšana - iedzīvotāju iesaistīšanās veicina valsts un pašvaldību pārvaldes darbības atbildību, jo tiek ņemtas vērā plašākas sabiedrības intereses un vajadzības;
- labāku lēmumu pieņemšana - sabiedrības iesaistīšanās lēmumu pieņemšanas procesā dod iespēju iegūt daudzpusīgu informāciju un dažādas perspektīvas, kas palīdz veidot labākus un izvērtētākus lēmumus;
- sociālās un politiskās stabilitātes veicināšana - aktīva sabiedrības līdzdalība veicina sociālo un politisko stabilitāti, jo cilvēki, kuri jūtas iesaistīti un uzklausti, ir vairāk gatavi atbalstīt valsts un pašvaldību iestādes, respektēt to lēmumus.

Sabiedrības līdzdalība veicina demokrātisko procesu veselību un tādu lēmumu pieņemšanu, kas atspoguļo plašas sabiedrības intereses un vajadzības.

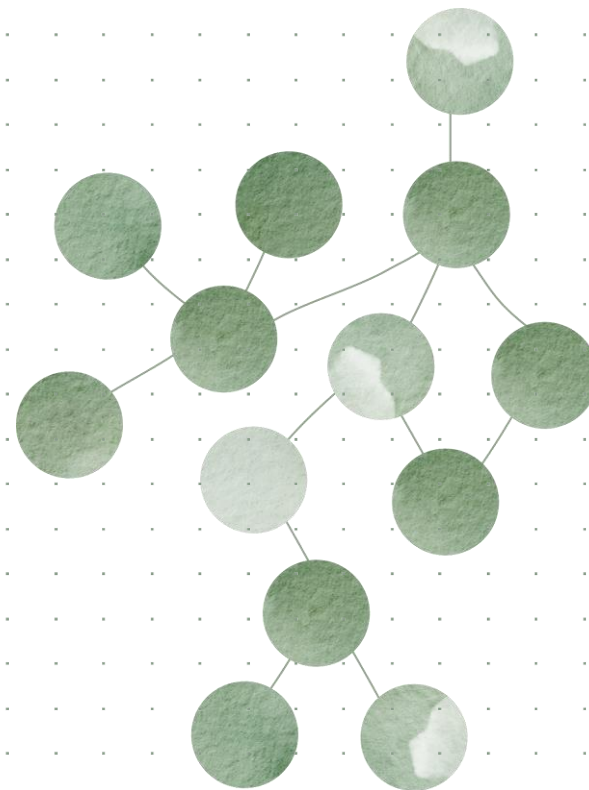
Iedzīvotāju padomes Saldus novada pašvaldībā ir veidotas ar mērķi, lai tās kļūtu par teritorijas kodolu, kur katrs tās dalībnieks ir sabiedriski aktīvs iedzīvotājs ar paziņu loku, kur katram paziņu lokā ir vēl paziņas, līdz ar to, pārstāvot pēc iespējas lielāku iedzīvotāju loku un intereses. Tas dod iespēju veidot spēcīgas kopienas, kas ir būtiskas teritorijas attīstības un dzīves labbūtības sastāvdaļas.

Dažādos pasaules pētījumos ir pierādīts tas, ka teritorijas izaugsmes procesos kopienai, kura ir strukturēta, izglītota un spējīga konstruktīvi (sa)darboties, ir viena no vislielākajām lomām.

Kopienas pētnieks Pīters Bloks (*Peter Block*) sadarbībā ar citiem autoriem ir daudz pētījis kopienu pārvaldības un sadarbības aspektus. P. Bloks, akcentējot svarīgākos aspektus kopienu veiksmīgas funkcionēšanas virzienā, uzsver atziņu par kopienu spēcīgo saikni ar pasaules attīstības ritējumu un mantojumu, ko tas atstāj.⁷ Katrs indivīds ar savu redzējumu ir neatņemama sabiedrības, kopienas daļa un ir sabiedrotais visos tās attīstības procesos.

Kopienas veidošana ir sarežģīts process. Tajā būtisks ir gan katrs mazais solītis un uzmanības pievēršana niansēm ikdienā, gan attīstības plānošanai, domājot par vietējo rīcībpolitiku, vīziju, stratēģiju un mērķiem. Bez pārmaiņām, uzticēšanās, sociālā kapitāla, piederības sajūtas, spējas efektīvi risināt problēmas un mazināt negācijas ir teju neiespējami veidot spēcīgu kopienas.

Bieži vien kopienu attīstības process apstājas pie problēmām, kuras šķietami ir neiespējami atrisināt viedokļu nevienprātības dēļ. Kad ieinteresētās personas tiek uzaicinātas lēmumu pieņemšanas procesā, tām kļūst grūtāk vienkārši nostāties malā un pateikt "nē". Visām ieinteresētajām pusēm kā labu lēmumu pieņemšanas procesa dalībniekiem ir jāsaprot visas

“Sarunas uz ielas ir neliels gabaliņš, no kura var izaugt sabiedriskās dzīves bagātība”.

(P. Bloks)

⁷ Block, P. 2018. Community, The Structure of Belonging. Berrett-Koehler Publishers

problēmas puses, jāizsver plusi un mīnusi un jāpieņem pārdomātāki lēmumi. Leinteresētās personas un kopienas parasti to nepanāk pašas. Tādēļ problēmsituāciju risināšanas gaitā būtiska nozīme un loma ir profesionālai procesu vadībai.

Kopiena tikai tad var būt pilsoniska, ja katrs indivīds apzinās savu lomu un tās nozīmīgumu attiecīgajā teritorijā. Universāls piederības jautājums ir: "Ko tu esi darījis, lai ietekmētu to, par ko sūdzies vai vēlētos citādāku?" Kopienai vienmēr ir izvēle, kā pārveidot jebkuru teritoriju, kas sabiedrībai ir dota un kurā tā atrodas. Kopiena tiek veiksmīgi veidota, ja tai ir aktīvi dalībnieki, ja tai ir komunikācijas logi un "dzīvības pazīmes", kad katra balss ir dzirdama, kad visi kopienu veidojošie indivīdi komunicē vienā līmenī. Jo, veidojot spēcīgu vietējo cilvēku sadarbības tīklu, ir iespējams mainīt pasauli.

Pašvaldību publiskās varas avots tās autonomās kompetences jomā ir tajā dzīvojošie iedzīvotāji, vietējā kopiena. Kā viens no galvenajiem iemesliem, kas izraisa pašvaldību neefektīvu darbību, tiek norādīta iedzīvotāju nepietiekama iesaiste un līdzdalība. Aktīva iedzīvotāju līdzdalība pašvaldības darbā stiprina demokrātiju vietējā līmenī, veicina savstarpēju uzticēšanos, spēju uzņemties atbildību, sadarboties un sniegt vispiemērotākos un efektīvākos risinājumus, kas atbilst iedzīvotāju vajadzībām.

Visu sabiedrības līdzdalību formu mērķis ir veidot labu, izglītotu, spēcīgu, demokrātisku sabiedrību, kur katra cilvēka viedoklis, idejas un nākotnes redzējums tiek ņemts vērā. Būtisku lomu šajā procesā ieņem arī tādas netaustāmas vērtības kā argumentu kvalitāte, cieņa un empātija, bez kurām sabiedrības līdzdalība kļūst vien formāla un neefektīva ilgtermiņā.

Viena no jaunajām sabiedrības līdzdalības formām Latvijā, kam Likumā ir piešķirts leģitīms raksturs, ir **pašvaldības iedzīvotāju padomes** (turpmāk - **Padomes**). Tas nesis līdz ar būtiskus izaicinājumus pašvaldībām un to speciālistiem - kā jēgpilni, ilgtspējīgi un praktiski nodrošināt šo sabiedrības līdzdalības pasākumu, lai tas sasniegtu mērķi, būtu konstruktīvs un cieņpilns.

Kā norādīts Likuma anotācijā, tad Likumā iekļautais sabiedrības līdzdalības veids – Padomes pēc būtības ir iedzīvotāju "acis, ausis, sajūtas" par pašvaldības darbā un funkciju izpildē nepieciešamajiem uzlabojumiem. Ar Padomju palīdzību vietējā pilsoniskajā sabiedrībā tiktu veicināta demokrātija, vairots un mobilizēts sociālais kapitāls, veicināta iedzīvotāju savstarpēja sadarbība un saskaņota rīcība kopējam labumam, tajā skaitā, palīdzot risināt iedzīvotāju problēmas.

SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBAS PAMATVĒRTĪBAS:

Pārlicība, ka tiem, kurus lēmumi ietekmē, ir tiesības būt iesaistītiem lēmumu pieņemšanas procesā.

Ticība, ka sabiedrības ieguldījums ietekmē lēmumu.

Ilgtspēja, kur lēmumu pieņemšanā tiek ņemtas vērā visu dalībnieku, t.sk., lēmumu pieņēmēju, vajadzības un intereses.

Iekļaušana. To personu iesaiste, kurus potenciāli ietekmē pieņemtais lēmums.

Sabiedrības ieguldījums un patiesa līdzdarbība.

Informētība. Nepieciešamās informācijas nodrošināšana dalībniekiem jēgpilni līdzdalībai.

Atgriezeniskā saite.
Dalībnieku informēšana par to, kā viņu ieguldījums ietekmēja pieņemto lēmumu.

Likuma anotācijā pausta arī cerība, ka Padomēs varētu darboties ne tikai aktīvi iedzīvotāji un nevalstisko organizāciju pārstāvji, bet arī, piemēram, nākamie deputāti un varas pārstāvji, kā arī citi sabiedriski aktīvi un pieredzes bagāti cilvēki.

Padome pašvaldībā ir kolektīva konsultatīva institūcija, kas nodrošina novada pašvaldības teritoriālo vienību (pagastu un pilsētu) iedzīvotāju interešu pārstāvību. Padome sniedz konsultācijas pašvaldībai jautājumos, kas skar tieši konkrētās teritoriālās vienības iedzīvotāju interese vai nodod pašvaldībai iedzīvotāju viedokli par šiem jautājumiem, lai tuvinātu lēmumu pieņēmējus (domes deputātus) pašvaldības iedzīvotājiem. Turklāt Padomei ir tiesības iesniegt lēmumu projektus (Likuma 36.p. 1.d. 6.p.) domes sēdē un šie iesniegtie lēmumu projekti ir obligāti jāizskata domes sēdē. Tas nozīmē, ka domei ir pienākums izskatīt šos lēmumu projektus un lemt par turpmāko virzību attiecībā uz konkrēto jautājumu, kas ietilpst domes kompetencē.

Padomei ir tiesības ierosināt publisko apspriešanu (Likuma 54.p. 2.p.).

Padomi paredzēts veidot novada teritoriālajās vienībās (pilsētās, pagastos), kas veido salīdzinoši savrupas vietējās kopienas, kuru interešu pārstāvībai domē ir būtiskāka nozīme, atšķirībā no novada administratīvā centra un valstspilsētas pašvaldības, kur jau šobrīd dažādas iedzīvotāju grupas (biedrības u.c.) aktīvi iesaistās un seko līdz lēmumu pieņemšanas procesam domē.

Tātad, kā teikts Likumā (Likuma 58.p. 1.p.), lai nodrošinātu vietējo kopienu iedzīvotāju interešu pārstāvību un pašvaldības teritorijas attīstību, veicinot iedzīvotāju savstarpējo sadarbību un saskaņotu rīcību kopējam labumam, tad pašvaldības VAR izveidot konsultatīvas pašvaldības institūcijas — iedzīvotāju padomes. Tas nav OBLIGĀTI, bet VAR. Tas ir katras pašvaldības brīvprātīgs lēmums.

“Ja mēs spēsim kaut vai par procentu pacelt uzticēšanos mūsu politiskajai varai, mūsu valsts varai, tas veicinās mūsu valsts attīstību. Skatoties uz šī brīža ģeopolitisko situāciju, uzticēšanās, manuprāt, ir daudz svarīgāka par to, cik daudz mums ir ieroču, tanku vai lielgabalu.”

(J. Citkovskis)

IEDZĪVOTĀJU PADOMES “DZĪVES CIKLS”

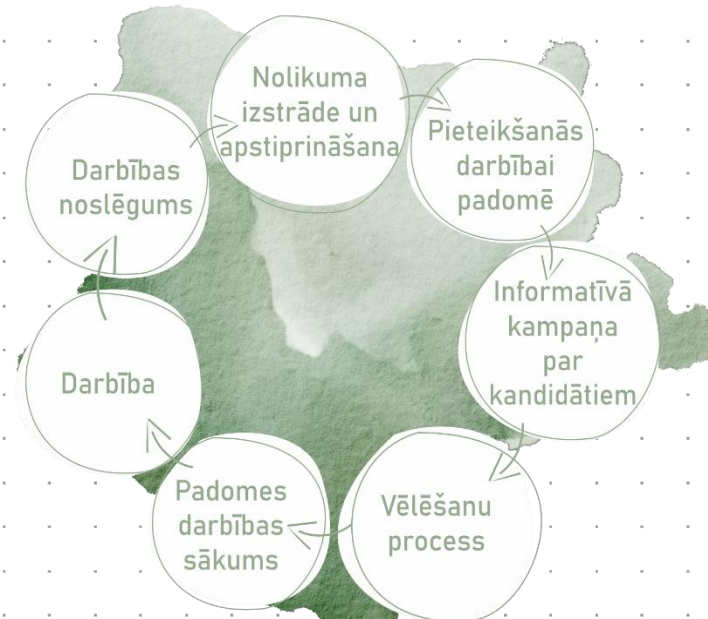
Šajā praktiskajā ceļvedī ir analizēts iedzīvotāju padomes “dzīves cikls” un identificēti svarīgākie momenti - sākot ar lēmuma pieņemšanu par iedzīvotāju padomes veidošanu pašvaldībā un nolikuma izstrādi, beidzot ar iedzīvotāju Padomes darbības pilnvaru noslēgšanos un jaunas Padomes vēlēšanām:

- nolikuma izstrāde, apstiprināšana;
- informatīvā kampaņa par Padomēm, to nozīmi, vērtību un pieteikšanos dalībai Padomē vai kandidātu izvirzīšanu;
- informatīvā kampaņa par kandidātu (priekšvēlēšanu kampaņa) personībām un vēlēšanu procesu;
- Padomes vēlēšanas;
- Padomes darba uzsākšana;
- Padomes darbība;
- Padomes darbības noslēgums;
- Nolikuma aktualizācija, grozījumi;
- jaunās Padomes vēlēšanas.

Katrs no Padomes “dzīves cikla” posmiem ir svarīgs un ietekmē nākamā posma veiksmīgu norisi. Taču jebkurā brīdī var pieņemt lēmumu ko mainīt, lai uzlabotu procesu un sasniegtu izvirzīto mērķi - sabiedrības līdzdalību un iesaisti pašvaldības darbā. Svarīgi paturēt atvērtību un elastību.

Būtiski ir ņemt vērā katras kopienas unikalitāti, aktīvo iedzīvotāju un kopienas līderu profilu (stiprās un vājās puses), motivāciju, zināšanas un prasmes.

Padomes “dzīves cikls” ir koncepts, kas norāda uz dažādiem posmiem vai fāzēm, kuros Padome darbojas - no izveides līdz noslēgumam. Šāda cikliska pieeja ļauj organizēt un plānot Padomes darbu, kā arī nodrošina nepieciešamo nepārtrauktību, pārmantojamību un ilgtermiņa redzējumu kopienas iesaistei un labklājībai.

NOLIKUMA IZSTRĀDE UN APSTIPRINĀŠANA

Ja pašvaldība ir nolēmusi veidot ledzīvotāju padomi, tad pirmais solis ir **izdot saistošos noteikumus - ledzīvotāju padomes nolikumu** (Likums 58.p. 6.d) (turpmāk - Nolikums). Saistošo noteikumu izstrāde, izsludināšana un spēkā stāšanās ir noteikta Likuma 46. un 47. pantā. Šajā kārtībā nav nekādu alternatīvu variantu un iespēju radošumam⁸.

Nolikumā nosaka galvenos Padomes izveidošanas un darbības nosacījumus:

- 1) Padomes kompetenci vietējās kopienas jautājumu izlemšanā papildus šajā likumā noteiktajam;
- 2) Padomes darbības teritoriju;
- 3) Padomes locekļu skaitu un kandidātu izvirzīšanas kārtību no katras padomes darbības teritorijas iedzīvotāju vidus, nodrošinot iespēju iedzīvotājiem izvirzīt savus kandidātus;
- 4) Padomes locekļu ievēlēšanas kārtību, paredzot iespēju iedzīvotājiem tieši balsot par padomes locekļu kandidātiem;
- 5) Padomes darbības termiņu;
- 6) Padomes darba organizāciju;
- 7) kārtību, kādā pašvaldības institūcijas izskata Padomes iesniegumus.

Lai arī Padomes izveide ir nostiprināta Likumā, pašvaldībām ir dota gana liela rīcības brīvība. Tas pašvaldībām paredz iespēju pašām noteikt Padomes darbības termiņu un tās darba organizāciju, Padomes locekļu skaitu, kārtību, kā tiek ievēlētas Padome, kā tiek organizēts tās darbs, kāda ir tās kompetence, kā arī noteikt jautājumus, par kuriem Dome prasa Padomes viedokli pirms lēmuma pieņemšanas.

⁸Vadlīnijas saistošo noteikumu izstrādei.

<https://www.varam.gov.lv/lv/vadlinijas-saistoso-noteikumu-izstradei>

Iedzīvotāju padomes izveidošana un darbība:

- Par Padomes locekli var būt fiziskā persona, kura **sasniegusi 16 gadu vecumu** un ir LR pilsonis vai tāds ES pilsonis, kurš nav LR pilsonis, bet ir reģistrēts Fizisko personu reģistrā.
- Par Padomes locekli **nav atļauts** būt domes **deputātam**, pašvaldības **izpilddirektoram** un viņa **vietniekam**.
- Padomi ir **tiesīgas vēlēti** fiziskās personas, kuras **sasniegušas 16 gadu vecumu** un ir LR pilsoņi vai tādi ES pilsoņi, kuri nav LR pilsoņi, bet ir reģistrēti Fizisko personu reģistrā.
- Padome izskata no šādām pašvaldības funkcijām izrietošus jautājumus un iesniedz lēmumu projektus izskatīšanai domei:
 - gādāt par pašvaldības administratīvās **teritorijas labiekārtošanu** un sanitāro tīrību (publiskai lietošanai paredzēto teritoriju apgaismošana un uzturēšana; parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana; pretplūdu pasākumi; kapsētu un beigto dzīvnieku apbedīšanas vietu izveidošana un uzturēšana), kā arī noteikt teritoriju un būvju uzturēšanas prasības, ciktāl tas saistīts ar sabiedrības drošību, sanitārās tīrības uzturēšanu un pilsētvides ainavas saglabāšanu;
 - sniegt iedzīvotājiem daudzveidīgu **kultūras piedāvājumu** un iespēju piedalīties kultūras dzīvē, sekmēt pašvaldības teritorijā esošā kultūras mantojuma saglabāšanu un sniegt atbalstu kultūras norisēm;
 - sekmēt **saimniecisko darbību** pašvaldības administratīvajā teritorijā un sniegt tai atbalstu;
- Domei **ir pienākums** noskaidrot Padomes viedokli, pirms pieņemt lēmumu par izmaiņām iepriekš minēto pašvaldības funkciju izpildes kārtībā, ja tās var skart Padomes darbības teritorijas iedzīvotāju intereses.

Saistošos noteikumus jeb Nolikumu var izdot par katru Padomi atsevišķi, bet var arī izdot vienus par visām Padomēm kopā.

Saldus novada pašvaldība izvēlējās izdot vienus Noteikumus, kas ir saistoši visām Padomēm - tātad vienādi nosacījumi visām Padomēm.

Saistošo noteikumu izstrāde:

1. Saistošo noteikumu **projekta** un tā paskaidrojuma raksta **izstrāde** - sagatavo atbildīgie pašvaldības speciālisti, veicot saistošo noteikumu projekta iekšējo saskaņošanu atbilstoši pašvaldības noteiktajai iekšējai kārtībai.

Ieteikumi

- izveidot **Nolikuma izstrādes darbu grupu** - piemēram, tajā iekļaujot, komunikācijas un/vai sabiedrisko attiecību speciālistu, projektu vadītāju, juristu, telpiskās attīstības plānošanas speciālistu, pagasta pārvaldes vadītāju u.c., nosakot darba grupas vadītāju. Saldus pieredze - darba grupas virsuzraudzību nodrošina kāds no pašvaldības vadības (izpilddirektors vai viņa vietnieks).
- darba grupai doties klātienē vai attālinātā **pieredzes apmaiņā** pie pašvaldības, kurā ir jau izveidota un darbojas Padome, lai neformālā sarunā gūtu iedvesmu, padomus, novērtētu iespējamus riskus.
- saistošo noteikumu projekta sagatavošanas un izstrādes procesā **konsultēties** ar pašvaldības iedzīvotājiem, lai jau savlaicīgi apspriestu visus būtiskākos jautājumus, kas tiek noteikti Nolikumā. Var organizēt radošo darbnīcu, netradicionāla formāta iedzīvotāju sapulci vai domnīcu. Var izmantot jau esošos resursus - citas konsultatīvās padomes (nozaru), aktīvās biedrības, vietējo rīcības grupu, jauniešu domi u.c.

2. Saistošo noteikumu projektu un tā paskaidrojuma rakstu pašvaldības nolikumā noteiktajā kārtībā **publicē** pašvaldības oficiālajā tīmekļvietnē sabiedrības viedokļa noskaidrošanai - termiņš ne mazāk kā 2 nedēļas.

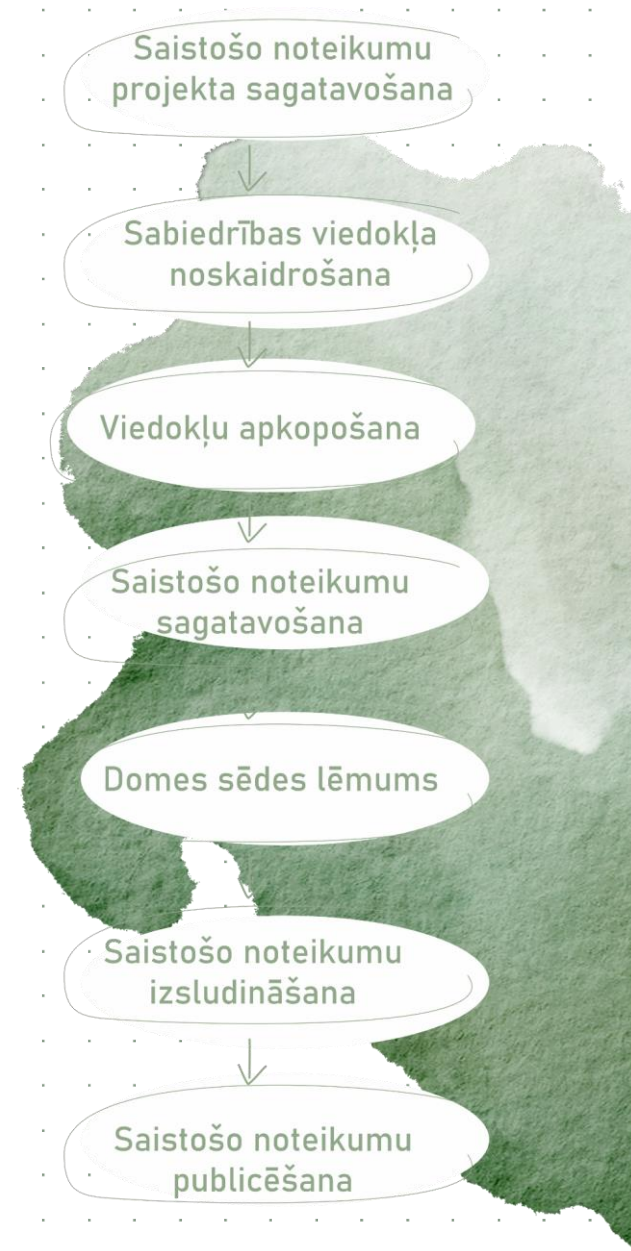
Ieteikumi

- Sabiedrības viedokļa noskaidrošanai atvēlēt vairāk laika, piemēram, 3-4 nedēļas.
- Noteikti izmanto arī citus informācijas kanālus - sociālos tīklus, afišas, info lapas, vietējā avīze, tikšanās ar iedzīvotājiem, sapulces u.c.

3. Saņemto **viedokļu** par saistošo noteikumu projektu **apkopošana** un atspoguļošana šo noteikumu projekta paskaidrojuma rakstā.

Ieteikumi

- Pievērst uzmanību argumentiem par viedokļu ņemšanu vai neņemšanu vērā, to pamatojumu.

- *Nodrošināt atgriezenisko saiti viedokļu sniedzējiem.*
4. Saistošo noteikumu projektu **publicē** pašvaldības oficiālajā tīmekļvietnē ne vēlāk kā trīs darbdienu pirms domes kārtējās sēdes vai ne vēlāk kā trīs stundas pirms domes ārkārtas sēdes.

Ieteikumi

- *Vēlams izskatīt kārtējā nevis ārkārtas domes sēdē.*
- *Nodrošināt publicitāti un informācijas pieejamību par domes sēdēs darba kārtībā iekļauto jautājumu - saistošo noteikumu izdošanu.*

5. Domes sēdes **lēmums** par saistošo noteikumu izdošanu.

Ieteikumi

- *Domes sēdes tiešraide pašvaldības Facebook kontā, YouTube kanālā vai arī citā straumēšanas rīkā .*
- *Domes sēdes video ieraksts pašvaldības mājas lapā.*
- *Sagatavot un publicēt nelielu prezentāciju ar grafiem materiāliem par svarīgākajiem jautājumiem Nolikumā.*

6. Pašvaldība saistošos noteikumus un to paskaidrojuma rakstu nosūta **izsludināšanai** oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" trīs darbdienu laikā pēc šo dokumentu parakstīšanas. Saistošie noteikumi stājas spēkā nākamajā dienā pēc to izsludināšanas.

7. Pašvaldība var **publicēt** izsludinātos saistošos noteikumus arī pašvaldības informatīvajā izdevumā vai oficiālajā tīmekļvietnē, vienlaikus nodrošinot atbilstību oficiālajai publikācijai, kā arī norāda atsauci uz oficiālo publikāciju.

Ieteikumi

- *Noteikti izmantot arī citus informācijas kanālus - sociālos tīklus, afišas, info lapas, publikācijas vietējā avīzē.*

Par ko padomāt Nolikumā:

- neuzlikt Padomei pārlietu daudz pienākumu (plašu saskaņojamo jautājumu klāstu, īsus reaģēšanas termiņus, regulāru dalību kādās pašvaldības sanāksmēs, darba grupās) un

administratīvo slogu (piemēram, Padomes sēdes darba kārtības publicēšana, sēdes protokola sagatavošana un tā publicēšana);

- definēt katra iesaistītā lomu un atbildību (piemēram, Padomes priekšsēdētājs, tā vietnieks, Padomes sekretārs, pagasta pārvaldes vadītājs, pašvaldības nozīmētā kontaktpersona sadarbībai ar Padomi u.c.);
- atbalsta un motivācijas mehānismu;
- Padomes un domes komunikācijas kanāli un formāts.

Padomes kompetence

Dome Padomes Nolikumā ir tiesīga paredzēt Padomes kompetenci vietējās kopienas jautājumu izlemšanā **papildus Likumā noteiktajam**, piemēram:

- par sporta attīstību un sporta pasākumu organizēšanu;
- par veselīga dzīvesveida veicināšanas pasākumiem;
- par darbu ar jaunatni;
- par līdzdalības budžeta projektu idejām u.c.

Saldus novada dome Padomēm Nolikumā diemžēl nav noteikusi papildus kompetences Likumā minētajām.

Padomes darbības teritorija

Likumā nav noteikts, kāda ir Padomes darbības teritorija. Šis jautājums ir atstāts Domes kompetencē – veidot vai neveidot iedzīvotāju padomi katrā teritoriālā iedalījuma vienībā neatkarīgi no tajā deklarēto iedzīvotāju skaita, jeb veidot vairāku teritoriālo vienību kopīgu iedzīvotāju padomi.

Padomi vēlams veidot tikai tādās novada teritoriālā iedalījuma vienībās (pilsētās, pagastos), kas veido salīdzinoši savrupas vietējās kopienas, kuru interešu pārstāvībai Domē ir būtiskāka nozīme, atšķirībā no novada administratīvā centra un valstspilsētas pašvaldības, kur jau pašreiz dažādas iedzīvotāju grupas (biedrības u.c.) aktīvi iesaistās un seko līdzī lēmumu pieņemšanas procesam Domē.

Varianti:

- katrā novada teritoriālajā vienībā (pilsētās un pagastos);
- katrā novada teritoriālajā vienībā (pilsētās un pagastos), izņemot novada administratīvo centru;

- Padomes darbības teritoriju apvienības, piemēram, pagastu pārvalžu apvienības teritorijas robežās;
- Padomes darbības teritoriju apvienības, piemēram, nosakot deklarēto iedzīvotāju skaitu;
- visās novada teritoriālajās vienībās (pilsētās un pagastos), t.sk., pilsētu apkaimēs.

Tie ir tikai piemēri. Var arī noteikt citu Padomes darbības teritoriju, kas ir piemērota vietējai kopienai, tradīcijām, savstarpējās sadarbības saitēm, kopīgi izmantojamai infrastruktūrai utt.

Saldus novada dome noteikusi, ka Padomi var veidot katrā novada teritoriālajā vienībā, izņemot novada administratīvo centru - 19 pagastos un 1 pilsētā (Brocēnos), izņemot Saldu. Saldus pilsētā laika gaitā ir plānots veidot apkaimes un to līmenī veidot arī Padomes.

Padomes locekļu skaits

Arī Padomes locekļu skaita noteikšana ir atstāta Domes ziņā. Nepieciešamais Padomes locekļu skaits ir atkarīgs no iedzīvotāju skaita noteiktajās Padomes darbības teritorijās. Lai nodrošinātu lēmumu pieņemšanu, Padomes locekļu skaitam vēlams būt nepāra, t.i., 5, 7 vai 9. Lielāks Padomes locekļu skaits gan nebūtu ieteicams.

Saldus novada dome ir noteikusi, ka Padomes veido 5 (pieci) Padomes locekļi.

Kandidātu izvirzīšanas kārtība

Kur un kā pašvaldība izsludina kandidātu izvirzīšanu vai pieteikšanos?

Likumā nav noteikta kārtība, kur un kā Dome informē par Padomes locekļu kandidātu izvirzīšanu. Katra pašvaldība var brīvi izvēlēties savus informācijas kanālus. Piemēram, par Padomes locekļa kandidātu izvirzīšanas uzsākšanu Dome informē, **publicējot paziņojumu:**

- oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis";
- savā oficiālajā tīmekļvietnē;
- citos informācijas avotos pēc pašvaldības ieskatiem - sociālajos tīklos, TV, radio, vietējā presē, citos drukātajos materiālos (pašvaldības informatīvais izdevums, afišas, reklāmas lapiņas) utt.

Kāds ir termiņš kandidātu izvirzīšanai?

Likumā nav noteikts minimālais termiņš kandidātu izvirzīšanai vai pieteikumu iesniegšanai.

Kas izvirza kandidātu?

Likumā nav noteikts, kas var izvirzīt Padomes locekļa kandidātus.

Varianti:

- Padomes locekļu kandidātu var izvirzīt ne mazāk kā 10 (vai cits skaits) teritoriālā iedalījuma vienības pilngadīgi (vai vismaz 16 gadus vecumu sasnieguši) iedzīvotāji, kuri ir ES pilsoņi un ir reģistrēti Fizisko personu reģistrā un kuru reģistrētā dzīvesvieta ir attiecīgās Padomes darbības teritorijā vai kuriem minētajā teritorijā pieder likumā noteiktā kārtībā reģistrēts nekustamais īpašums. Nosacījums - izvirzītais kandidāts ir apliecinājis piekrišanu savas kandidatūras izvirzīšanai;
- Padomes locekļa kandidātu var izvirzīt nevalstiska organizācija, kuras darbības teritorija (juridiskā adrese) reģistrēta attiecīgās Padomes darbības teritorijā;
- Var paredzēt, ka vēlēšanas ir rīkojamas tikai tādā gadījumā, ja pieteikto kandidātu skaits ir vismaz par vienu (vai par citu skaitu) lielāks nekā veidojamās Padomes locekļu skaits;
- Padomes locekļa kandidāts var izvirzīt sevi pats.

Padomes locekļu ievēlēšanas kārtība

Likumā nav noteikta Padomes vēlēšanu kārtība.

Ieteikumi:

- Padome tiek ievēlēta tiešās vēlēšanās, t.i., vēlēšanās balso par konkrētiem Padomes locekļu kandidātiem.
- balsošanas tiesības ir pilngadīgai personai (vai personai, kas sasniegusi 16 gadu vecumu), kura ir ES pilsonis un ir reģistrēts Fizisko personu reģistrā un kuras reģistrētā dzīvesvieta ir Padomes darbības teritorijā vai kurai minētajā teritorijā pieder likumā noteiktā kārtībā reģistrēts nekustamais īpašums.
- par Padomes locekļu kandidātiem balso aizklāti ar vēlēšanu zīmēm vienlaikus par visiem izvirzītajiem kandidātiem. Aizklāts balsojums nodrošina mazāku tā ietekmējamību.
- Padomē tiek ievēlēti tie Padomes locekļu kandidāti, kuri ir saņēmuši visvairāk balsu.
- var paredzēt vai arī neparedzēt iepriekšēju balsotāju reģistrēšanos.
- var noteikt minimālo balsotāju skaitu, piemēram, 10% no balsstiesīgajiem.
- vēlēšanas var notikt noteiktā vēlēšanu dienā vai arī var noteikt garāku vēlēšanu norises laiku (piemēram, nedēļu). Vēlēšanas var notikt arī iedzīvotāju kopsapulcē.
- Īdzīgi kā vispārējās vēlēšanās, arī ievēlot Padomi, balsotājs tiek identificēts pēc derīga personu apliecinoša dokumenta.

PIEZĪMES

- vēlēšanu komisija vai par vēlēšanām atbildīgais speciālists pārbauda balsotāja atbilstību dalībai Padomes vēlēšanām tiešsaistes datu reģistros (vai iepriekš sagatavotos balsstiesīgo sarakstos), reģistrē balsotāju dalībai Padomes vēlēšanās un izsniedz vēlēšanu zīmi. Balsotājam ar parakstu jāapliecina vēlēšanu zīmes saņemšanas fakts.
- Padomes ievēlēšana notiek ar vēlēšanu zīmēm, kurās pieteikumu iesniegšanas secībā norādīti visu Padomes locekļu kandidātu vārdi un uzvārdi.
- ja vēlēšanas notiek konkrētā dienā ierobežotā laikā, tad pirms balsojuma katram kandidātiem var tikt dota iespēja īsai uzrunai, piemēram, piecu minūšu ietvarā vai arī rīkot kandidātu diskusiju.
- balsošanu ir aizklāta.
- balsotājs vēlēšanu zīmē izdara atzīmi “+” vismaz pie viena Padomes locekļa kandidāta vārda un uzvārda. Atzīmēto kandidātu skaits nedrīkst pārsniegt Padomē ievēlējamo locekļu skaitu. Pēc atzīmes izdarīšanas balsotājs nodod vēlēšanu zīmi.
- kad balsošana noslēgusies, vēlēšanu komisija saskaita vēlēšanu zīmes un par katru Padomes locekļa kandidātu nodotās balsis. Vēlēšanu zīmes, kurās atzīmēto kandidātu skaits pārsniedz Padomē ievēlējamo locekļu skaitu vai kurās nav atzīmēts neviens Padomes locekļa kandidāts, uzskatāmas par nederīgām. Citas atzīmes vēlēšanu zīmēs netiek ņemtas vērā.
- Padomē ir ievēlēti tie Padomes locekļu kandidāti, kuri ir saņēmuši visvairāk balsu. Ja par diviem vai vairākiem kandidātiem nodots vienāds balsu skaits, viņi savstarpēji sarindojami vēlēšanu zīmē norādītajā secībā.
- Padomes vēlēšanu rezultāti tiek paziņoti, publicējot tos pašvaldības oficiālajā tīmekļvietnē, izliekot informāciju apmeklētājiem brīvi pieejamā vietā centrālās pārvaldes ēkā (pagasta pārvaldē) un padomes vēlēšanu norises vietā, kā arī, pēc pašvaldības izvēles, publicē tos citos informācijas avotos.
- visus jautājumus, kas saistīti ar vēlēšanu procesa pārkāpumiem, izskata pašvaldības domes sēdē.
- ja Padomes loceklis atsakās, vēlas izbeigt vai nav tiesīgs pildīt Padomes locekļa pienākumus, viņa vietu Padomē ieņem Padomes locekļa kandidāts, kurš saņēmis nākamo lielāko balsu skaitu.
- ja kandidātu sarakstā nav vairāk pretendentu un līdz Padomes pilnvaru termiņa beigām ir vairāk kā 3 mēneši (vai cits Nolikumā paredzēts termiņš), rīko Padomes ārkārtas vēlēšanas.

PIEZĪMES

Saldus novada dome ir noteikusi, ka:

- Padomes vēlēšanu kārtība tiek izstrādāta kā atsevišķs dokuments;
- Padomes vēlēšanas ir rīkojamas ne ātrāk kā 30 dienas pēc Padomes locekļu kandidātu saraksta publiskošanas;
- informācija par Padomes vēlēšanu vietu un laiku tiek izsludināta Pašvaldības tīmekļvietnē www.saldus.lv, kā arī pašvaldības oficiālajos sociālo tīklu kontos un reģionālajā laikrakstā "Saldus Zeme";
- vēlēšanas tiek organizētas klātienē, paziņojumā par Padomes vēlēšanām norādītajā vietā un laikā;
- Padomē tiek ievēlēti tie 5 (pieci) kandidāti, kuri saņēmuši lielāko balsu skaitu.
- nav noteikts minimālais balsu skaits vai nobalsojušo skaits (% no balsstiesīgajiem).

Padomes darbības termiņš

Likumā nav noteikts Padomes darbības termiņš.

Varianti:

- termiņu var pielāgot pašvaldības vēlēšanām;
- var noteikt pēc pašu uzskatiem, piemēram, trīs vai pieci gadi.

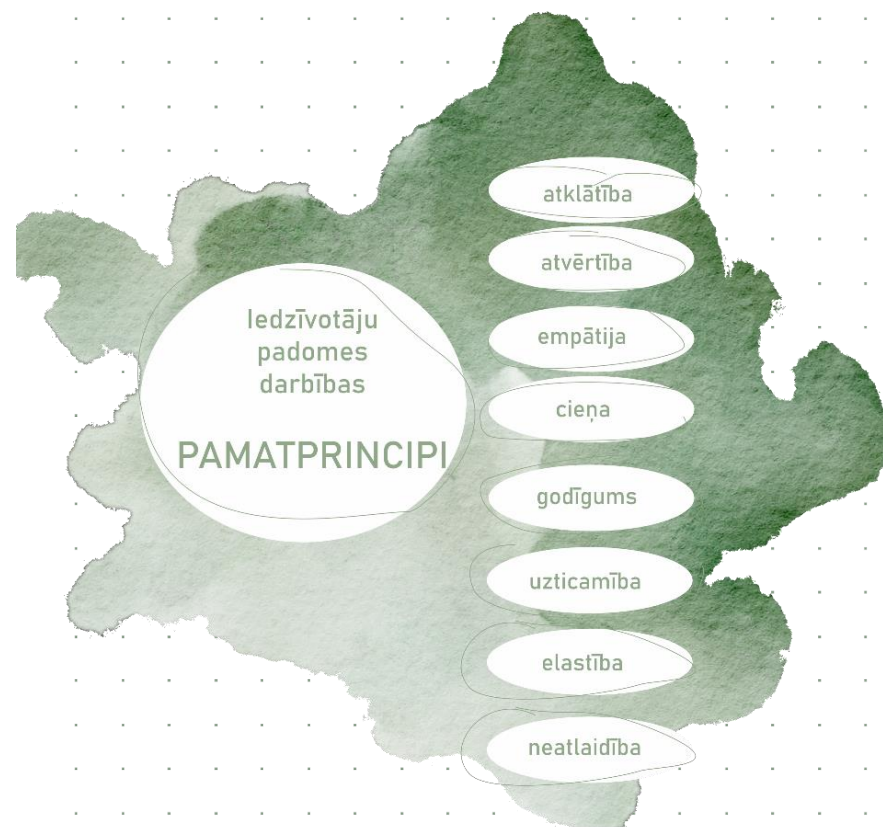
Saldus novada dome ir noteikusi, ka Padomes sastāvu apstiprina uz Domes pilnvaru laiku, tātad, tas ir pielāgots pašvaldību vēlēšanām. Jauns domes sastāvs - jaunas Padomes.

Padomes darba organizācija

Likumā nav noteikta Padomes darba organizācija vai arī, vai par darbību padomē tās locekļi saņem vai nesaņem atlīdzību.

Ieteikumi:

- Padomes darbs tiek organizēts atklātās sēdēs, kuras notiek ne retāk kā reizi ceturksnī. Padomes sēdes var tikt organizētas arī attālināti.
- Padomes sēdes tiek protokolētas, papildus var tikt veikts arī šo sēžu audio vai audiovizuāls ieraksts, kas ir publiski pieejami pašvaldības oficiālajā tīmekļvietnē x darba dienu laikā pēc sēdes.
- Padomē izskatāmos jautājumus var ierosināt arī pārējie Padomes darbības teritorijas iedzīvotāji, biedrības un nodibinājumi, kā arī komersanti.

- Padomei ir tiesības lūgt pašvaldības administrācijas viedokli par Padomes sēdē izskatāmajiem jautājumiem un uzaicināt pašvaldības administrācijas pārstāvi, domes deputātu (tajā skaitā domes priekšsēdētāju) vai kādu pašvaldības speciālistu uz Padomes sēdi.

Saldus novada dome ir noteikusi, ka Padomes locekļu darbs nav algots. Padomes sēžu organizēšanai Padome var bez atlīdzības izmantot Pašvaldības īpašumā esošas telpas, iekārtas un aprīkojumu, iepriekš saskaņojot to ar attiecīgā pagastu apvienības pārvaldi.

Informāciju par plānoto Padomes sēdes norises laiku, vietu un darba kārtību ne vēlāk kā trīs darba dienas pirms tās norises publicē pašvaldības oficiālajā tīmekļvietnē, ievērojot likumā noteiktos informācijas pieejamības ierobežojumus.

Pašvaldības oficiālajā tīmekļvietnē ir izveidota atsevišķa sadaļa Dome - Iedzīvotāju padomes. Informācija par Padomes aktivitātēm tiek publicēta arī Saldus novada pašvaldības Attīstības nodaļas izveidotajā un uzturētajā Facebook kontā [Saldus KOPtelpa](#).

Kārtība, kādā pašvaldības institūcijas izskata iedzīvotāju padomes iesniegumus

Saldus novada dome nav noteikusi īpašu kārtību kādā pašvaldības institūcijas izskata Padomes iesniegumus. Tos izskata vispārējā kārtībā.

PIETEIKŠANĀS DARBĪBAI PADOMĒ

Saldus novada dome ir noteikusi, ka

- Paziņojums par kandidātu izvirzīšanu vai kandidātu pieteikšanos darbam Padomē publicējams oficiālajā tīmekļvietnē www.saldus.lv un reģionālajā laikrakstā "Saldus Zeme".
- Paziņojumu publicē arī pašvaldības sociālo tīklu kontos (*Facebook, Instagram*) un informē iedzīvotāju sapulcēs.
- Minimālais kandidātu skaits Padomes izveidei un vēlēšanu organizēšanai ir vienāds ar Padomes locekļu skaitu, tātad - vismaz pieci.
- Padomes locekļu kandidātu izvirzīšanas termiņš ir 30 dienas no publikācijas dienas un ir paredzēta arī iespēja to pagarināt vēl par 30 dienām, ja nav pieteikts pietiekams kandidātu skaits.
- Ja pēc atkārtota termiņa noteikšanas nav saņemts pietiekams pieteikumu skaits, Padomes izveidošanu atliek līdz tiek saņemts iedzīvotāju ierosinājums atkārtotai kandidātu izvirzīšanas uzsākšanai.

Saldus novada dome nav Nolikumā noteikusi, kas var izvirzīt Padomes locekļa kandidātu. Taču Paziņojumā ir iekļauta informācija, ka Padomes locekļa kandidāts izvirza sevi pats, iesniedzot motivētu pieteikumu (pieteikuma veidlapu).

Informatīvais seminārs pirms Padomes vēlēšanām

Tā kā Padome ir jauns sabiedrības līdzdalības rīks, tad pēc Nolikuma apstiprināšanas un Padomes vēšanām vēlams rīkot informatīvu semināru (klātienē vai tiešsaistē) par vēlēšanu kārtību, Padomes darbību, pienākumiem, tiesībām un tās darbības kompetencēm.

Plusi:

- tiek izskaidroti sadarbības jeb "spēles" noteikumi;
- potenciālie Padomes locekļu kandidāti ir labāk sagatavoti vēlēšanu procesam;
- var iedrošināt nepārliecinātos kandidātus.

Riski:

- potenciālie Padomes locekļu kandidāti var sabaidīties un tiem var zust vēlme uzņemties tādu atbildību;
- vilšanās par Padomes darbības nozīmīgumu un kompetencēm (piemēram, ka nebūs iespējas lemt par pašvaldības budžeta izlietojuma plānu);
- negatīvi noskaņotie var ietekmēt potenciālo kandidātu vēlmi piedalīties.

Saldus novada pašvaldība pirms vēlēšanām neorganizēja informatīvo semināru, taču sagatavoja un izplatīja video materiālu: <https://www.youtube.com/watch?v=qTrNPAOmcW>, kuru publicēja pašvaldības oficiālajā tīmekļvietnē un pašvaldības *YouTube* kanālā, kā arī izplatīja sociālajos tīklos.

Tika sagatavota arī informatīva publikācija reģionālajā laikrakstā "Saldus Zeme".

Ieteikumi:

- izmantot arī citus sociālos tīklus un platformas (piemēram *TikTok* vai *Instagram*);
- izplatīt informāciju pašvaldības rīkotajos pasākumos;
- izplatīt informāciju cilvēku pulcēšanās vietās (veikali, ģimenes ārstu prakses, sociālo pakalpojumu sniegšanas vietās, izglītības iestādēs);
- iesaistīt jauniešus un jauniešu organizācijas informatīvo materiālu sagatavošanā un izplatīšanā;
- piesaistīt kādu viedokļa līderi, kas spēj uzrunāt mērķauditoriju un piesaistīt uzmanību.

Svarīgi!!! Lai informatīvā kampaņa sasniegtu mērķi, nepieciešams tai atvēlēt noteiktus finanšu līdzekļus. Pilnīgi bez budžeta nav neiespējams, taču daudz grūtāk.

INFORMATĪVĀ KAMPAŅA

Pirms vēlēšanām noteikti jāorganizē sabiedrības un vietējās kopienas dalībnieku iepazīstināšana ar Padomes locekļu kandidātiem, jo nevar paļauties uz to, ka visi visus zina un pazīst.

Būtiski ir pievērst uzmanību tam, lai informācija par kandidātiem sasniedz pēc iespējas plašāku iedzīvotāju loku - gan tos, kuri izmanto digitālās platformas, gan tos, kuru informācijas gūšanas vietas ir informācijas stendi attiecīgajā teritorijā vai veikals.

Saldus novada pašvaldība izmantoja šādus informatīvos kanālus un rīkus, lai iepazīstinātu ar kandidātiem:

- informācija par katras Padomes locekļu kandidātiem pašvaldības mājas lapā un sociālo tīklu kontos;
- Drukāti A2 plakāti ar kandidātu fotoattēliem un aprakstiem par to motivāciju darboties Padomē;
- videomateriāls par katras Padomes locekļu kandidātiem pašvaldības *YouTube* un *Facebook* kontā (piemērs https://www.youtube.com/watch?v=TIXp1CP_tYw);
- publikācija reģionālajā laikrakstā "Saldus Zeme".

Ieteikumi:

- izmantot arī drukātos materiālus (reklāmas bukletus), lai iepazīstinātu ar kandidātiem;
- veidot plašākus aprakstus un intervijas ar katru no kandidātiem, parādot to motivāciju, mērķus, zināšanas un prasmes;
- kandidātu diskusiju panelis (klātienē, tiešraidē vai videoierakstā).
- informācijas popularizēšanai izmantot teritorijas atslēgas cilvēkus, kuri ir aktīvi savā kopienā - iepazīstināt ar procesu, sniegt informāciju un aicināt ar to dalīties tālāk. Šis rīks nodrošina kvalitatīvas informācijas par iedzīvotāju padomju procesu norisi izplatīšanos.

Svarīgi, ka visiem informatīvajiem materiāliem izstrādā vienotu dizainu, jo tas veicina satura atpazīstamību un dara to pamanāmāku informatīvajā telpā. Vienotais dizains, kas ietver logo, krāsu paleti, fontus un dizaina elementus, palīdz tēmai par Padomēm būt viegli pamanāmai un atpazīstamai.

Vienots dizains nozīmē - nodrošināt vienotu vizuālo identitāti visos materiālos un platformās par Padomēm, sākot ar tīmekļa vietnēm un sociālajiem medijiem beidzot ar plakātiem, metožu materiāliem u.c. Tas ļauj atpazīt un identificēties ar šo tēmu.

Vienota dizaina koncepta izstrāde aizņem vairāk laika sākumā. Taču vēlāk ikdienas procesos vienotais stils padara procesus vienkāršākus, jo nav jātērē laiks materiālu dizaina izveidei.

**Informatīvo materiālu vienotā stila izveides elementi:
KRĀSAS + DIZAINA ELEMENTS + FONTS + ATPAZĪSTAMĪBAS SIMBOLS (LOGO)**

Saldus novada pašvaldības informatīvo materiālu dizains (paraugs)

Iedzīvotāju padome

Kā piedalīties?

SALDUS NOVADĀ

Mērķis
Iedzīvotāju padomju mērķis ir veicināt sadarbību, līdzdalību un līdzdarbību vietējā līmenī, nodrošinot iedzīvotāju iespēju piedalīties lēmumu procesos un virzīt priekšlikumus par jautājumiem, kas ietekmē kopienu dzīvi un attīstību tajās.

Iespēja lemt

- STARPTAUTISKAIS MĒROGS
- EIROPAS SAVIENĪBAS MĒROGS
- NACIONĀLAIS MĒROGS
- REĢIŅONA MĒROGS
- PAŠVALDĪBAS MĒROGS
- VIETĒJAIS MĒROGS

KURŠ VAR KANDIDĒT DARBĪBAI PADOMĒ?
Iedzīvotāju padomē var darboties fiziska persona, kura sasniegusi 16 gadu vecumu un ir Latvijas Republikas pilsonis vai tāds Eiropas Savienības pilsonis, kurš nav Latvijas Republikas pilsonis, bet ir reģistrēts Fizisko personu reģistrā. Par padomes locekli nav atļauts būt domes deputātam, pašvaldības izpilddirektoram un viņa vietniekam.

CIK CILVĒKUS IEVĒL PADOMĒ?
Padomes ir iespēja veidot katrā Saldus novada pagastā un Brocēnu pilsētā. Iedzīvotāju padomes sastāvā darbojas 5 locekļi.

UZ CIK ILGU LAIKU IEVĒL PADOMĒ?
Padomes sastāvu apstiprina uz Domes pilnvaru laiku.

KĀ NOTIEK IEDZĪVOTĀJU PADOMES IEVĒLEŠANA?
Padomes locekļu kandidātu sarakstu publicē Pašvaldības tīmekļvietnē www.saldus.lv, pašvaldības oficiālajos sociālo tīklu kontos un reģionālajā laikrakstā "Saldus Zeme". Sarakstu drukātā veidā izvieto pagasta/pilsētas pārvaldes telpās.

Tiek sagatavots attiecīgajā teritorijā deklarēto - balstiesīgo iedzīvotāju saraksts, pēc kura Padomes vēlēšanu dienā, uzrādot personu apliecinošu dokumentu, balstiesīgajiem iedzīvotājiem tiek izsniegta balsošanas veidlapa.

Padomes vēlēšanu vieta un laiks tiek izsludināts Pašvaldības tīmekļvietnē www.saldus.lv, kā arī Pašvaldība oficiālajos sociālo tīklu kontos un laikrakstā "Saldus Zeme".

Vēlēšanas tiek organizētas klātienē, paziņojumā par vēlēšanām norādītajā vietā un laikā.

Padomē ir ievēlēti tie kandidāti, kuri saņēmuši lielāko balsu skaitu.

Svarīga ir sadarbība

SADARBĪBA
Iedzīvotāju padome, Pagastu apvienības/Brocēnu pilsētas pārvaldnieks, Sadarbība, Pagasta/Brocēnu pilsētas iedzīvotāji, Saldus novada dome/pašvaldība.

ATBALSTS EMPĀTIJA godīgums
CIENA pieredze, mērķtiecība, godīgums, rezultāti, Vēlme darīt, pacietība, iedvesma, uzdrīkstēšanās, **motivācija**

atbildība

kontakti:
 ✉ koptelpa@saldus.lv
 ☎ +371 25862670 (darba dienās 9.00 – 17.00)
 🌐 www.facebook.com/Salduskoptelpa/
 🌐 www.saldus.lv **Saldus piepilda**

APSTIPRINĀTS IEDZĪVOTĀJU KONSULTĀTĪVĀS PADOMES NOLIKUMS

Saldus piepilda

Piesakies

DARBĪBAI IEDZĪVOTĀJU PADOMĒ

Saldus piepilda

Noslēgusies PIETEIKŠANĀS

DARBĪBAI IEDZĪVOTĀJU PADOMĒS

Saldus piepilda

SALDUS PAGASTA(DRUVAS) IEDZĪVOTĀJU PADOMES KANDIDĀTI

ĻUBOVA KAPTEINE
"Vēlos, lai Saldus pagasta intereses tiktu sadzirdētas un ņemtas vērā pašvaldībā, kā arī paust kopienas viedokli jautājumu risināšanā - novadā."

EDGARS FABRĪCIUS
"Vēlos pārstāvēt savu pagasta iedzīvotāju intereses, jo tikai kopā varam sasniegt jaunas virsotnes."

JĀNIS RUBULIS
"Vēlos, lai Saldus pagasts pastāvētu un attīstītos."

ZANE LĀKUTE-ZIEMELE
"Vēlos piedalīties dažādu ideju realizācijā, kā arī ietekēt savu un citu iedzīvotāju idejas, lai veicinātu pagasta izaugsmi, uzlabotu un padarītu drošāku ikdenu."

EDJUS JAKUBAUSKS
"Vēlos dot savu ieguldījumu pagasta dzīvē. Manuprāt, Saldus pagastam piemīt labs un neizmantots potenciāls, kas noteikti ir jāattīsta."

BALSO:
 ➔ No 27. 11. 2023. - 7.12.2023.
 Saldus pagasta (Druvas) pārvaldē darba laikā
 Vienības iela 15-17, Saldus pagasts, Saldus novads, LV-3862
 (Balsošana par Druvas pagasta iedzīvotāju padomes locekļiem)
Par SALDUS PAGASTA kandidātiem BALSOT DRĪKST personas no 16 gadu vecuma, kuru deklarētā dzīvesvieta ir SALDUS PAGASTS.
 ➔ Sūti balsojuma veidlapu, parakstītu ar drošu elektronisko parakstu uz e-pastu: pasts@saldus.lv.
 Veidlapa pieejama: www.saldus.lv

Saldus novads

VĒLĒŠANU PROCESS

PIRMS VĒLĒŠANĀM

- Sadarbībā ar pagastu/pilsētas pārvalžu vadītājiem un Saldus novada bibliotēkas vadītāju un bibliotekāriem vienojas par vēlēšanu norises vēlēšanu vietu un laiku, vēlēšanu norisi, informācijas apriti un saziņu, nepieciešamo tehnisko aprīkojumu, apmāca atbildīgos darbiniekus.
- Sagatavo balsstiesīgo sarakstus.
- Sadarbībā ar aktīvajiem iedzīvotājiem, darba grupa un Speciālists apkopo idejas un priekšlikumus publicitātei, apzina izmantojamās informācijas izplatīšanas kanālus un izstrādā komunikācijas plāna projektu un sagataves publicitātes aktivitātēm.

Laiks - 2 nedēļas.

Koncepts, banneru sagataves, video sižetu scenāriji, sadarbības partneri, veidotāji u.c.

- Darba grupa sagatavo komunikācijas plānu.

Laiks - 2 nedēļas.

Pieteikšanās veidlapas paraugs - Pielikums Nr. x,

Informācijas vizuālā noformējuma - plakāta, banneru paraugs - Attēls Nr. x)

- Kandidātu sarakstu publicēšana un sabiedrības informēšanas aktivitātes.

Laiks - ne mazāk kā 4 nedēļas.

Informācija izvietojama pašvaldības mājas lapā, oficiālajās vietnēs, vietējā laikrakstā, kā arī drukātā veidā, sabiedrībai pieejamos informācijas izvietojuma stendos.

VĒLĒŠANAS

Rekomendējam organizēt klātienē vēlēšanas ar iespēju balsot arī ar drošu elektronisko parakstu parakstītu balsošanas veidlapu vai arī izmantot tiešsaistes balsošanas sistēmu ar drošu autorizāciju (latvija.lv), kas nodrošina arī balsotāja atbilstības pārbaudi. Taču klātienē vēlēšanas sabiedrību radina tikties, sarunāties, kopā ģenerēt idejas un sadarboties.

Saldus novada dome ir noteikusi, ka:

- lēmumu par vēlēšanu organizēšanas vietu un laiku pieņem Saldus novada domes Komisija darbam ar sabiedriskajām organizācijām un sadarbības partneriem (turpmāk - Komisija);
- vēlēšanas tiek organizētas klātienē, konkrētās teritoriālā iedalījuma vienības Saldus novada pašvaldības iestādes “Saldus novada bibliotēka” struktūrvienībā (**pagasta bibliotēkā**) vai citas teritoriālā iedalījuma vienībā esošas pašvaldības iestādē (pagasta/pilsētas pārvaldē), tās darba laikā;
- vēlēšanas notiek vienu nedēļu;
- pēc lēmuma par vēlēšanu organizēšanas vietas un laika pieņemšanas, iestādes vadītājs pilnvaro atbildīgo darbinieku (vai darbiniekus) nodrošināt Vēlēšanu norisi;
- vēlēšanu vietas atbildīgais darbinieks iepazīstas ar Nolikumu un Padomes vēlēšanu kārtību un ar parakstu apliecina Vēlēšanu kārtības ievērošanu un fizisko personu datu neizpaušanu (paraksta nodomu protokolu par informācijas neizpaušanu);
- vēlēšanu vietā, slēdzamā telpā, izvieto tukšu aizzīmogotu kasti aizpildīto balsošanas veidlapu ievietošanai;
- atbildīgais darbinieks nodrošina, ka aizzīmogotajai kastei, balsstiesīgo iedzīvotāju sarakstam un balsošanas veidlapām nepieklūst nepiederošas personas;
- vēlēšanu norise:
 - vēlētājs var balsot tikai personiski;
 - vēlētājs uzrāda personu apliecinošu dokumentu;
 - atbildīgais darbinieks pārbauda personu apliecinošu dokumentu un to, ka ziņas par vēlētāju ir iekļautas balsstiesīgo iedzīvotāju sarakstā;
 - atbildīgais darbinieks izsniedz balsošanas veidlapu ar konkrētās teritoriālās iedalījuma vienības kandidātiem, vēlētājs par veidlapas saņemšanu parakstās balsstiesīgo iedzīvotāju sarakstā;
 - vēlētājs aizpilda balsošanas veidlapu;
 - vēlētājs ievieto aizpildīto balsošanas veidlapu aizzīmogotajā kastē.
- vēlēšanu norise ārpus iestādes telpām nav paredzēta;
- ja persona ir mainījusi savu deklarētās dzīvesvietas adresi pēc balsstiesīgo iedzīvotāju saraksta sagatavošanas, atbildīgais darbinieks sazinās ar pašvaldības dzīvesvietas deklarēšanas iestādi, pārliecinās par personas aktuālo deklarētās dzīvesvietas adresi un papildina balsstiesīgo iedzīvotāju sarakstu.

- balsošanas veidlapu ir iespējams aizpildīt un iesniegt elektroniski, parakstītu ar drošu elektronisko parakstu nosūtot uz e-pastu pasts@saldus.lv. Elektroniski tiek pieņemtas veidlapas, kas ir saņemtas sākot no pirmās Vēlēšanu dienas plkst. 00.00 līdz pēdējās Vēlēšanu dienas plkst. 23.59.
- katram vēlētājam ir iespēja izdarīt atzīmes pie kandidātiem, veicot atzīmes “x” vai “-”.

VĒLĒŠANU REZULTĀTI

Saldus novada dome ir noteikusi, ka:

- noslēdzoties balsošanai, atbildīgais darbinieks nodod balsošanas kastes Komisijai balsu skaitīšanai;
- balsu skaitīšanu nodrošina Komisija šādā kārtībā:
 - ja par kandidātu nav izdarīta atzīme, kandidāts iegūst vienu punktu;
 - ja par kandidātu ir izdarīta “+” atzīme, kandidāts iegūst divus punktus;
 - ja par kandidātu ir izdarīta “-” atzīme, kandidāts punktu neiegūst.
- kopējo balsu skaitu rēķina pēc iegūto punktu summas.
- balsu skaitīšanas rezultātus Komisija nodod Saldus novada domei lēmuma par padomes sastāva apstiprināšanu pieņemšanai.
- Padomes vēlēšanu rezultāti tiek paziņoti domes sēdē un publicēti pašvaldības oficiālajā tīmekļvietnē, sociālo tīklu kontos un reģionālajā laikrakstā “Saldus Zeme”.
- oficiālo informāciju par Padomēm, to sastāvu un kontaktinformāciju saziņai tiek publicēta pašvaldības mājas lapas sadaļā “Iedzīvotāju padomes”.

PADOMES DARBĪBAS SĀKUMS

PADOMES PIRMĀ SATIKŠANĀS

Ļoti būtiska ledzīvotāju Padomju “dzīves cikla” sastāvdaļa ir Padomes pirmā tikšanās reize, jo tā veido pamatu nākotnes darbam un attiecībām starp Padomes locekļiem un vietējo kopienu. Svarīgākie punkti, kas būtu jāņem vērā, rīkojot pirmo tikšanos:

- **Iepazīšanās**

Sākt ar iepazīšanos, lai locekļi un citi sanāksmes dalībnieki varētu savstarpēji iepazīties. Var veikt īsu iepazīšanās apli, kur katrs tā dalībnieks var pastāstīt par sevi, savu pieredzi un interešu virzieniem.

- **Mērķu un gaidu noskaidrošana**

Skaidri definēt mērķus un gaidas no šīs tikšanās. Tas var ietvert diskusijas par to, kādi jautājumi vai problēmas jārisina vietējā kopienā, kā arī kādi ir galvenie uzdevumi un prioritātes Padomes darbā.

- **Darba kārtības izstrāde**

Izveidot struktūru un darba kārtību pirmajai tikšanās. Noteikt, kādi jautājumi tiks apspriesti, un kādā secībā. Šāda plānošana palīdz saglabāt kārtību un efektīvi izmantot laiku.

- **Padomes līdera jeb Padomes priekšsēdētāja izvēle** (to var atstāt arī otrajai sanāksmei)

Ja Padome vēl nav izraudzījusi savu vadītāju, pirmajā tikšanās var notikt priekšsēdētāja, padomes priekšsēdētāja vietnieka un sekretāra vēlēšanas vai vienkārši diskusija par to, kam šie amati būtu jāpilda un kas to ietvaros būs jāveic.

- **Komunikācijas un sadarbības noteikumi**

Pirmajā tikšanās ir svarīgi pārrunāt komunikācijas un sadarbības noteikumus. Tie ietver vienošanos par sapulču norises biežumu un ilgumu, kā arī par izmantojamiem komunikācijas kanāliem un gaidāmo sadarbību starp Padomes locekļiem un vietējās kopienas locekļiem.

- **Atbildību un pienākumu sadale**

Diskusija par atbildību un pienākumu sadali starp Padomes locekļiem, lai katrs saprastu savu lomu un pienākumus Padomes darbā.

- **Motivācijas un iniciatīvas veicināšana**

Veikt pasākumus, kas veicina motivāciju un iniciatīvu. Šis posms ir par vietējo kopienas labklājību, un svarīgi ir, lai visi dalībnieki būtu iesaistīti un aizrautīgi darbotos kopīgā mērķa sasniegšanā.

- **Dalībnieki**

Pirmajās Padomes sanāsmēs noteikti jāpiedalās pagasta/pilsētas pārvaldes vadītājam, darba grupas pārstāvjiem un Speciālistam. Jārēķinās, ka sanāksmes notiks ārpus darba laika, attiecīgajā teritoriālajā vienībā un to ilgums būs ~ 1,5 stunda.

- **Dokumenti**

Speciālists sagatavo dokumentu paraugus (paziņojums par Padomes sanākumi, darba kārtība, sanāksmes protokols, iesniegums, lēmuma projekts u.c. pēc nepieciešamības) un rediģējamā formātā nodod Padomei darbam.

Šie punkti palīdzēs nodrošināt veiksmīgu un produktīvu pirmo Padomes tikšanos, kas ir sākums efektīvam sadarbības procesam un kopienas labklājības veicināšanai.

- **Diskusija par gaidāmo darbu un plāniem**

Rosināt diskusiju par svarīgākajiem jautājumiem un problēmām, kas jārisina, kā arī par plāniem un prioritātēm Padomes darbā. Padomes mērķis ir uzlabot vietējās kopienas dzīvi, un šī ir iespēja noskaidrot, kādi pasākumi jāveic. Jāatliek malā personīgie mērķi un ambīcijas.

- **Motivācijas un entuziasma veicināšana**

Tikšanos vajag beigt uzsverot motivāciju, iniciatīvu un entuziasmu, kas nepieciešams, lai sasniegtu kopīgos mērķus un veiktu pozitīvas pārmaiņas kopienā. Nepieciešams dalībniekus iedvesmot aktīvi piedalīties un sniegt savu ieguldījumu.

- **Nākamā tikšanās**

Pirms beigt tikšanos, svarīgi ir noteikt datumu un laiku nākamajai tikšanās reizei, lai turpinātu diskusijas un plānošanu.

Pirmā Padomes tikšanās reize ir iespēja veidot savstarpēju sapratni un "ielikt pamatus" veiksmīgai sadarbībai un produktīvam darbam nākotnē. Ir svarīgi, lai šajā sanāsmē būtu droša un nepiespiesta gaisotne, savstarpēja sapratne un gatavība kopīgi strādāt, lai risinātu vietējās kopienas jautājumus un veicinātu labklājību.

PADOMES DARBĪBA

PAŠVALDĪBAS SADARBĪBA AR IEDZĪVOTĀJU PADOMI

Svarīgs ieteikums

Norīkot **vienu atbildīgo** pašvaldības speciālistu (piemēram, sabiedrisko attiecību speciālists, komunikācijas speciālists, telpiskās attīstības plānotājs, projektu vadītājs vai atsevišķi izveidota štata vienība), kas ir tieši atbildīgs par pašvaldības sadarbību ar Padomēm un ir atbildīgais procesa organizētājs (turpmāk - **Speciālists**).

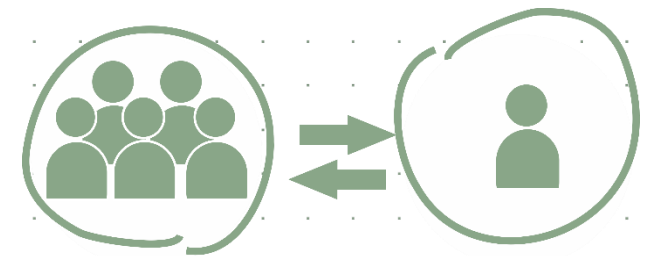
Jāparedz Speciālista aizvietotājs, kas spēj, var un prot pilnvērtīgi aizvietot Speciālistu viņa prombūtnē.

Saldus novada pašvaldības pieredze:

- *par Padomi un tās darbību ir atbildīga Attīstības nodaļa;*
- *izveidota darba grupa sadarbībai ar Padomi, ko veido pašvaldības Centrālās pārvaldes speciālisti;*
- *Speciālists jeb darba grupas vadītājs - komunikācijas speciālists sadarbības un attīstības jautājumos, kuru aizvieto Attīstības nodaļas vadītājs vai attīstības nodaļas vadītāja vietnieks;*
- *procesa virsuzraudzību nodrošina pašvaldības izpilddirektora 2. vietnieks, kas ir tieši atbildīgs par pagastu pārvalžu apvienībām un to darbību.*

Organizējot Padomes darbību, ir apzināti jāveic tās dalībnieku izglītošana par pašvaldības darbības kārtību - aktuālo jautājumu risināšanu, ierosinājumiem, iesniegumiem u.c., kā arī jāizskaidro procesu hierarhiskā kārtība.

Šī ir ļoti svarīga nianse, jo reizēm tieši šo zināšanu trūkums par pašvaldības darba organizāciju bieži rada pārpratumus un konfliktus. Tādēļ pašvaldības pārstāvjiem saziņā ar Padomi jāatceras, ka pašvaldības speciālistam šķietami vienkāršas un pašsaprotamas lietas tādām cilvēkam, kura ikdienu nesaskaras ar pašvaldības procesiem, ir svešas un nesaprotamas.

SADARBĪBA KĀ PROCESA PAMATS

Sadarbība ir būtisks elements veiksmīgai Padomes darbībai, jo tā veicina dažādu personu, grupu un organizāciju resursu apvienošanu un izmantošanu kopienas labā.

- **Padome - Padomes teritorija**

Padomei sākot savu darbību un ieteicams, turpināt ik pa laikam, apzināt informāciju par savu teritoriju. Resursus, vērtības, teritorijas plānojuma nianšes, kur pieaicināmi būtu pašvaldības speciālisti, kuri ir kompetenti jomas speciālisti.

- **Padome - Pašvaldība**

Šajā sadarbībā ir svarīgi, lai bāzes komunikācija ir horizontāla, neformāla, lai būtu abpusēja ieinteresētība un vēlme komunicēt. Formālos saziņas līdzekļus izmanto Nolikumā noteiktajā kārtībā. Šis īpaši attiecināms uz komunikāciju starp Padomi un teritorijas pārvaldnieku, jo šī ir visbūtiskākā tiešā sadarbība.

Pašvaldībā būtu ieteicams viens speciālists, kurš kā kontaktpersona un ir atslēgas cilvēks dažādu tēmu, jautājumu, atbilžu rašanai. Ieteicams, lai šis speciālists organizē (nodrošina) arī Padomes sanāksmju darba kārtību un sēdes protokolu publicēšanu. Šīs kārtības organizēšana ļaus speciālistam būt lietās kursā par procesiem Padomes darbībā.

- **Padome - Ārējie resursi**

Ja Padomes kolektīvam ir prasmes un iespējas piesaistīt gan dažādu jomu speciālistus, kuri var bagātināt teritorijas izaugsmes procesus un iedvesmot, gan finanšu resursus, tad teritorijas attīstības procesi strādā daudz plašāk.

- **Padome - Teritorijas dalībnieki**

Ar terminu "teritorijas dalībnieki" domāti visi, kuri kaut kādā veidā saistīti un piederīgi konkrētajai teritorijai. Iedzīvotāji, viesi, tie, kuri vairs nedzīvo teritorijā, bet jūtas tai piederīgi, strādājošie, īpašumu saimnieki u.c.

Padomes darba organizēšanā iesaistot šo grupu būs liels piensums rast plašas iespējas kā dzīvināt un attīstīt teritoriju, jo katram no šiem indivīdiem ir sava pieredze, stāsts, zināšanas, idejas un iespējas. Attīstība var notikt vienīgi tur, kur notiek sadarbība.

- **Padome - Dome**

Arī šai komunikācijai, ja tā nav saistīta ar nolikumā atrunāto oficiālo kārtību, ir jāveido vienkārša un pieejama, iesaistot politikas veidotājus procesos.

- **Padome - Padome**

Pāri visam ir Padomes iekšējā sadarbība. Lai ģenerētu idejas, risinātu, organizētu, Padomes darbā ir jābūt vienlīdzīgām iespējām, cieņpilnai un empātiskai attieksmei vienam pret otru.

Speciālista prasmes

Procesu organizē pašvaldība, tādēļ svarīgi ir pievērst uzmanību Speciālista prasmēm. Ņemot vērā Saldus novada pašvaldībā organizēto Padomes ievēlēšanas, darbības un sadarbības ciklu, procesa organizēšanai rekomendējamās šādas prasmes:

- Nolikuma un ar to saistīto dokumentu sagatavošana - vēlams, lai Speciālists ir tieši iesaistīts šajā procesā un vēlāk būtu pietiekami kompetents visos procesa norises posmos;
- efektīvas rakstītprasmes - spēja veidot skaidrus un kodolīgus ziņojumus vienkāršā, saprotamā valodā;
- sarežģītas informācijas pasniegšana viegli uztveramā formātā, apvienot tekstu ar attēliem, grafikiem, lai padarītu sarežģītus jautājumus un informāciju saprotamu arī nespeciālistam;
- publiskās runas prasmes - prezentēšanas prasmes dažādām auditorijām ērtā un saprotamā veidā;
- sarunāties prasmes - spēja sazināties ar cilvēkiem klātienē, radīt drošu un ērtu atmosfēru;
- aktīvas klausīšanās prasme - spēja koncentrēties uz sarunas biedru, sadzirdēt to, vadīt sarunu.
- komunikabilitāte un vēlme komunicēt ar sabiedrību;
- konfliktu un problēmu risināšanas prasmes;
- empātija;
- grafisko materiālu sagatavošanas prasmes;
- video materiālu sagatavošanas prasmes;
- sociālo tīklu administrēšana;
- **cilvēciskums** - tas, cik lielā mērā cilvēki uzticas organizatoram, nosaka viņu vēlmi veltīt savu laiku un enerģiju dalībai Padomē.

KOPDARBES RĪKI UN KOMUNIKĀCIJA AR KOPIENU:

Lai gan bieži vēlme ir uzrunāt daudzveidīgas dalībnieku grupas, līdzdalības vingrinājumi parasti piesaista vienas un tās pašas cilvēku grupas – pusmūža, ar augstiem ienākumiem, ieinteresēti ilgtspējībā un/vai ar spēcīgu piederības sajūtu teritorijai. Ir būtiski iesaistīt arī tās grupas, kurām nepiemīt šīs iezīmes, bet kuras arī ir šīs kopienas daļa, kuru viedokli arī ir svarīgi ņemt vērā. Tas prasa vairāk izdomas un pūļu.

Kopdarbs, kopīga resursu kartēšana, teritorijas dalībnieku iesaiste plānošanas procesos ir jāorganizē pielāgojoties šo neiesaistīto un nesadzirdēto dalībnieku dienas paradumiem (darba laikam, svētku dienām, sezonalitātei u.c.).

Efektīvākais variants par kādu konkrētu vietu runāt ir tieši pie tās vai tajā, doties uz apkārtni un sarunāties ar cilvēkiem vietējā laukumā, parkā u.c. Ja šādas iespējas nav, mazāk personisks, taču salīdzinoši efektīvs veids ir izlikt plakātus ar aktuālo jautājumu par konkrētu vietu, teritoriju vai risināmo situāciju. *Piemēram: Ja runājam par ezera izmantošanas noteikumu izstrādi, tad sapulci organizējam ērti pieejamā vietā pie šī ezera. Uz šādu sapulci, kura būs pienācīgi popularizēta, noteikti ieradīsies vairāk cilvēku, kā uz sapulci pašvaldības ēkā.*

Liela uzmanība ir jāpievērš arī informācijas par sapulci izplatīšanai. Katrā teritorijā ir savi punkti, kuros, izmantojot atslēgas cilvēkus, šo informāciju izvietot - informācijas stendi, pašvaldības iestādes, veikali, vai sociālie mediji - Mājas lapa, *Facebook*, *Instagram*, *TikTok*, *YouTube* vai *WhatsApp*. Lai sasniegtu grūtāk pieejamās cilvēku grupas, visefektīvāk strādā personiskās pieejas komunikācija, kad cilvēks cilvēku uzaicina (uzrunā) personiski.

Ir svarīgi ņemt vērā arī uzaicinājuma teksta ietvaru. Plašs, nenoteikts ietvars varēt piesaistīt daudzveidīgāku, mazāk pieredzējušāku grupu. *Piemēram, rakstot virsrakstu, "Kā veidot mūsu teritoriju videi draudzīgāku?", neprasa īpašu speciālistu zināšanas, tikai uzticību kopienai un interesi par vides jautājumiem.*

Specifiski līdzdalības mērķa formulēšana var piesaistīt ar zināšanām un pieredzi bagātākus cilvēkus, piemēram, ekspertus. Tādēļ būtiski ir saprast mērķa grupu un informatīvos materiālus veidot lakoniskus, uzskatāmus un skaidri nolasāmus.

RESURSU KARTĒŠANA (Resursu aplis)

Resursu kartēšanas aplis ir palīgs lokālpatriotisma spēcīnāšanai, jo fokuss ir uz to, kas mums ir, nevis to, kā mums nav. Resursu kartēšana ir efektīva metode, kas var būt noderīga Padomes darbā, jo tā palīdz identificēt un izvērtēt pieejamos resursus, kas var tikt izmantoti, lai risinātu vietējās kopienas problēmas un veicinātu attīstību.

Šeit ir daži veidi, kā resursu kartēšanu var izmantot iedzīvotāju padomes darbā:

- **Resursu identifikācija un novērtēšana**

Resursu kartēšana palīdz identificēt esošos resursus un to potenciālu, tostarp, cilvēkresursus, finanšu resursus, infrastruktūru, ekonomiskos resursus un citus. Tādējādi Padome var labāk saprast, kādi resursi tai ir pieejami, lai risinātu noteiktas problēmas vai īstenot projektus.

- **Resursu izmantošanas plānošana**

Pamatojoties uz resursu kartēšanas rezultātiem, Padome var izveidot plānus resursu efektīvai izmantošanai. Tas sevī ietver resursu sadalīšanu un novirzīšanu atbilstoši prioritātēm un projekta vajadzībām.

- **Sadarbības un partnerattiecību veidošana**

Resursu kartēšana palīdz identificēt potenciālos sadarbības partnerus un iespējas, kas var piedāvāt papildus resursus vai atbalstu projektu īstenošanai. Tas veicina kopienas sadarbību un partnerattiecību veidošanu.

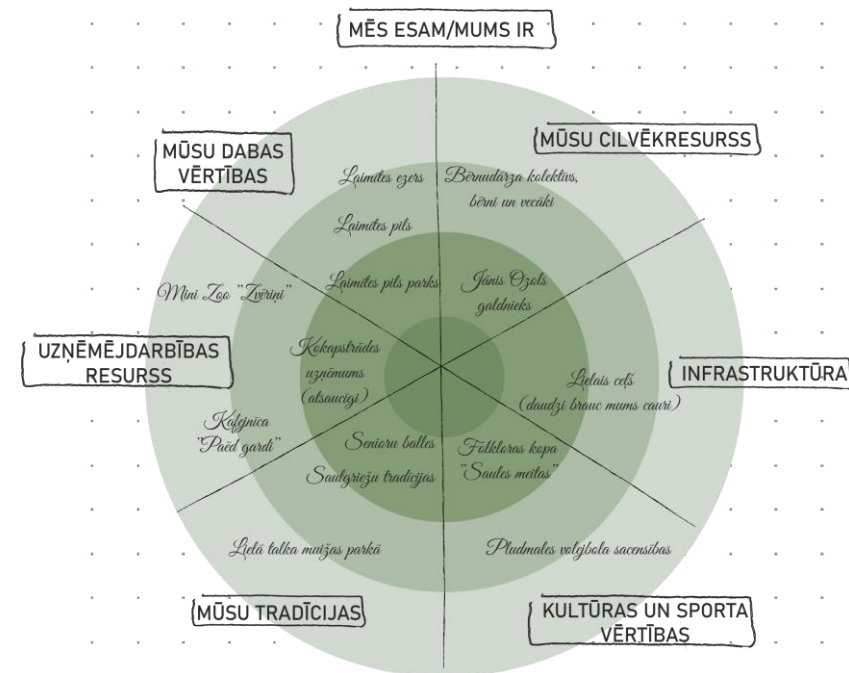
- **Pilnvarošana un iesaistīšana**

Iedzīvotājiem, kā arī citiem interesentiem, ir vērts iesaistīties resursu kartēšanas procesā, jo tas var palīdzēt saprast, kā viņi var sniegt ieguldījumu kopienas attīstībā un veicināt savu resursu efektīvu izmantošanu.

- **Resursu trūkumu identificēšana**

Resursu kartēšana var arī palīdzēt identificēt trūkumus un nepieciešamību pēc papildus resursiem noteiktās jomās vai vietās. Tas ļauj Padomei koncentrēties uz prioritātēm un plānot pasākumus resursu iegūšanai vai novirzīšanai uz nepieciešamajiem projektiem / idejām.

Kopumā resursu kartēšana ir lietderīgs instruments, kas var stiprināt Padomes darbu, veicina resursu efektīvu izmantošanu, sadarbību un pilnvarošanu. Tā palīdz Padomei identificēt, plānot un īstenot projektu idejas un iniciatīvas, kas veicina kopienas labklājību un teritorijas attīstību.

* Attēlā redzami resursi ir autoru izdomāti un tiem ir ilustratīva nozīme

- **Inovāciju veicināšana**

"Ideju kartes" veicina inovatīvu domāšanu un radošu risinājumu meklēšanu problēmām, kas ir sastopamas vietējā kopienā. Tās stimulē jaunas idejas un pieejas, kas var būt noderīgas Padomes darbā.

Kopumā "Ideju kartes" ir lietderīgs instruments, kas palīdz stiprināt Padomes darbu, veicina iedzīvotāju iesaistīšanos, risinājumu meklēšanu un inovāciju kopienas labā. Tā nodrošina, ka Padomes darbs ir pamatots uz iedzīvotāju viedokļiem un vajadzībām, kā arī veicina efektīvāku un atbilstošāku projektu ideju īstenošanu.

Šāds ideju kartēšanas (*Idea Mapping*)⁹ veids ir visai izplatīta un radoša metode teritoriju plānošanā, jo tā ir neformāla, kā arī process ir diskusijas raisošs un iesaistošs. To dēvē arī par "kopienas kartēšanu" un tā ir balstīta uz pieņēmumu, ka vietējiem iedzīvotājiem ir visprecīzākās zināšanas par kopienas dzīvi, sadarbību un vajadzībām, kā arī ekspertu zināšanas par savu vietējo vidi, ko var izteikt kartēs, kas ir viegli saprotama arī pārējiem kopienas iedzīvotājiem. Vietējo kopienu izveidotās kartes attēlo vietas, kurā viņi dzīvo, parādot objektus, kurus pašas kopienas uztver kā svarīgos.

Līdzdalības karšu jeb ideju karšu izveides process jau pats par sevi ir ļoti vērtīgs, ja tas tiek plānots un pamatots kopīgajā kopienas mērķī. Tam ir jāapvieno visas kopienas mērķi, vīzija un gaidas. Rezultāts ir produkts, kas atspoguļo visas kopienas zināšanas, prasmes un vajadzības. Teritorijas līdzdalības kartēšanā tiek izmantoti dažādi rīki, tajā skaitā arī datu vākšanas rīki, kas parasti tiek saistīti ar līdzdalības mācīšanās un darbības iniciatīvām. Šie rīki aptver vairākas dimensijas - sākot ar garīgo kartēšanu, teritorijas izmantošanas kartēšanu, līdzdalības skiču kartēšanu, ekosistēmu kartēšanu, līdzdalības 3-dimensiju modelēšanu, beidzot ar izsmalcinātām digitālajām kartēm, izmantojot ĢIS (ģeogrāfiskās informācijas sistēmu).

Tas ir spēcīgs instruments, kas ļauj arī attālām un neiesaistītām kopienām pārstāvēt sevi telpiski, pievēršot Padomes un Domes uzmanību savām vietējām zināšanām, vajadzībām un attīstības perspektīvām.

Lai realizētu šādu aktivitāti, ir nepieciešama vismaz lielformāta, tas ir, vismaz A1 vai A2 izmēra, teritorijas kartes, kurās var veikt atzīmes. Tajās var rakstīt ar marķieriem, bet efektīvāk ir līmēt līmlapiņas. Tās var rakstīt gan individuāli, gan grupās, kopīgi diskutējot un identificējot svarīgāko.

⁹ Cochrane, Logan & Corbett, Jon. (2018). Participatory Mapping

Ideju kartēšanu var apvienot ar līmlapiņu jeb *Post-It* metodi¹⁰.

Ieteicams:

Izveidot digitālu failu vai lietot ĢIS failu, kurā periodiski apkopot ierosinājumus, sagatavot komentārus par realizēšanas iespējām un rast arī iespēju veidot atgriezenisko saiti, (publikācija, video, tikšanās), kurā iedzīvotājus iepazīstina ar šo informāciju. Šādu karti ieteicams arī izvietot publiskos pasākumos un aicināt sabiedrību to papildināt, lai rastu ko jaunu konkrētajā un visiem nozīmīgu attiecīgajā teritorijā.

Lai arī klātienē aktivitātes ir visefektīvākās, digitālie risinājumi tikai bagātina iedzīvotāju iespējas iesaistīties teritorijas attīstības procesos. Iespējams, ka pašvaldībai jau ir izveidota vietne, kuru ir iespēja pielāgot vai izmantot konkrētās Padomes teritorijas ideju un ierosinājumu apkopošanai.

HAKATONS

Hakaton ir pasākums, ko parasti rīko tehnoloģiju uzņēmumi vai organizācijas, kurā eksperti uz īsu laiku sanāk kopā, lai sadarbojoties, apvienojot savas zināšanas, prasmes, idejas, izpildītu kādu uzdevumu. Hakaton pulcē jomas ekspertus un rada sadarbības vidi noteiktas problēmas risināšanai. Tas ir intensīvs un laikā ierobežots notikums, kurā cilvēku grupa strādājot kopā koncentrējas uz konkrētās problēmas risinājumiem un inovācijām.¹¹

Lai arī šī metode ir ļoti populāra tieši IT un tehnoloģiju jomā, bet tā ir pielietojama arī citos kontekstos, tostarp Padomes darbā.

Daži veidi, kā hakatona metodi var izmantot Padomes darbā:

- **Problēmas identificēšana**

Organizējiet hakatonu, lai identificētu un risinātu konkrētas vietējās kopienas problēmas vai izaicinājumus. Padomes locekļi un vietējie iedzīvotāji kopā strādā, lai izprastu problēmas būtību un veidotu risinājumus.

¹⁰ Wassink, Hartger. (2018). De Post-It® methode: betekenisvol en handzaam interviewen

¹¹ Bullinger, A. C., Neyer, A. K., Rass, M., & Moeslein, K. M. (2010). Community-based innovation contests: Where competition meets cooperation. *Creativity and innovation management*, 19(3), 290-303

- **Inovāciju un risinājumu veidošana**

Hakatonā laikā dalībnieki veido inovatīvus risinājumus un projekta prototipus, kas var palīdzēt risināt identificētās problēmas. Tas var ietvert tehnoloģiskus risinājumus un uz sabiedrību orientētas iniciatīvas vai citus pasākumus.

- **Ātra prototipēšana un testēšana**

Hakatonā var kalpot kā ātra prototipēšanas un testēšanas platforma, kurā idejas tiek ātri pārbaudītas un pielāgotas, lai nodrošinātu to efektivitāti un atbilstību vietējās kopienas vajadzībām.

- **Kopienas iesaiste un sadarbība**

Hakatonā metode veicina kopienas iesaisti un sadarbību, jo tā ļauj dažādām personām un to grupām kopīgi strādāt pie problēmu risināšanas. Tas veicina dažādu perspektīvu un ideju apmaiņu un veicina kopīgu darbu, lai sasniegtu izvirzītos mērķus.

- **Ātrā un redzama uzlabojumu ieviešana.**

Hakatonā laikā var veikt ātras un redzamas izmaiņas vai uzlabojumus, kas var tūlītēji uzlabot situāciju vietējā kopienā. Tas var ietvert, piemēram, uzlabotu infrastruktūru, publiskos pasākumus vai citus ārkārtas pasākumus.

Lai izmantotu hakatonā metodi Padomes darbā, ir svarīgi nodrošināt labu organizāciju, atbalstu un infrastruktūru, kas ļauj dalībniekiem efektīvi strādāt kopā un radīt inovatīvus un efektīvus risinājumus. Hakatonā prasa labu vadību, komunikāciju un resursu plānošanu. Bet tas rada arī būtisku ieguldījumu vietējās kopienas attīstībā un labklājībā.

Metodes apraksts

Hakatonā - pasākums, kas ilgst 26-48 stundas.

Mērķis - izveidot jaunas komandas un radīt jaunus risinājumus idejām.

Sākotnēji katrs, kam ir ideja, prezentē to pārējiem dalībniekiem. Pēc tam dalībnieki izvēlas, pie kuras idejas attīstīšanas tie strādās turpmākās 48 stundas un no nulles veido reālu idejas prototipu. Hakatonā ir satikšanās vieta dažāda līmeņa un profesiju pārstāvjiem un entuziastiem. Lai tajā piedalītos, nav nepieciešams noteikti būt jomas profesionālim.

Hakatonā iespējams attīstīt vairākas tēmas. Piemēram, Saldus novada pašvaldības tēma bija jaunu uzņēmējdarbības nišu meklējumi. Hakatonā tematika katru reizi var mainīties, kas ļauj

dažādu nozaru pārstāvjiem, teritorijas dalībniekiem izmēģināt savus spēkus un radīt un attīstīt jaunas idejas.

Hakaton ir kā ātrais (intensīvais) kurss ideju meklēšanai, jo 48 stundu laikā ir iespējams nokomplektēt jaunu komandu, saņemt palīdzību un noderīgus padomus no pieredzējušiem speciālistiem un mentoriem, kā arī saprast, vai vispār ir interese un vēlme darboties savas idejas attīstīšanā. Hakatonā satiekas cilvēki ar līdzīgām interesēm, bet dažādām zināšanām un pieredzi. Tas ir labākais veids, kā sameklēt jaunus komandas biedrus un apvienot zināšanas, lai veidotu jaunu sadarbību arī ārpus hakatona.

Kā viens no lielākajiem plusiem jāizceļ iespēja satikties un iepazīties ar pieredzējušiem mentoriem, speciālistiem un investoriem, kā arī jaunu kontaktu dibināšana. Tieši šo plusu, kā vislielāko pasākuma priekšrocību, visbiežāk izceļ hakatona dalībnieki. Iepazītie cilvēki un iegūtie kontakti ir ļoti svarīgi, lai vēlāk organizētu aktivitātes un realizētu ieceres savā teritorijā. Protams, liela nozīme ir arī par motivējošu balvu fondam.

Ne visiem dalībniekiem patīk hakatona koncepts. Dažkārt cilvēki saskaras ar grūtībām 48 stundu laikā izveidot pilnīgi gatavu un strādājošu idejas prototipu. Tam **nepieciešams daudz enerģijas** un liela koncentrēšanās, kas ir nogurdinoši. Nereti komandas ar līdzīgām idejām apvienojas, lai veidot kopīgu projektu. Kā arī vēlāk iegūtās zināšanas un kontakti noder sākotnējās idejas attīstīšanai.

Iedvesmai: <https://hakatons.saldus.lv>

DOMNĪCU CIKLS

Domnīcas ir diskusijas un lēmumu pieņemšanas process ekspertu vadībā, kurā tās dalībnieki (Padomes pārstāvji) apzināti un sistemātiski apspriež jautājumus, lai iegūtu zināšanas, prasmes, panāktu vienošanos un rastu risinājumus. Šī metode var būt ļoti noderīga Padomes darbā, īpaši tad, ja ir jārisina sarežģīti jautājumi vai jāpanāk plašs atbalsts no vietējās kopienās.¹²

¹² Diane Stone, Think Tanks, Editor(s): James D. Wright, International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition), Elsevier, 2015, Pages 294-299

Domnīcu cikls ir iespēja caur interaktīvām darbnīcām un grupu darbu izglītēt Padomes pārstāvjus un aktīvos iedzīvotājus, dot iespēju tiem savās kopienās darboties kvalitatīvi un produktīvi.

Darbības princips:

- apkopot konkrēta novada Padomēm aktuālas tēmas;
- atrast katrai tēmai vispiemērotāko lektoru - jomas speciālistu un iedvesmotāju;
- katru Domnīcu rīko citas Padomes teritorijā;
- uz katru no Domnīcām dodas visu teritoriju pārstāvji jeb Padomes;
- ja Padomes pārstāvju skaits un vietas kapacitāte ļauj, var organizēt dalību visiem pārstāvjiem, ja to neļauj, tad organizē no katras Padomes noteiktam skaitam pārstāvju.

Domnīcu uzdevums ir piedāvāt intelektuālas koncepcijas, iedvesmojošus piemērus un praktiskās iemaņas, lai apmācāmie varētu padziļināt un paplašināt savu domāšanas veidu par savu kopienā, par jautājumiem, kas uz to attiecas, un metodes, kuras apmācāmie varēs izmantot, lai panāktu pozitīvas pārmaiņas. Lai to sekmētu, cilvēkiem jābūt iedvesmotiem un ar vīziju, tiem jāapgūst praktiskas iemaņas, un jābūt iesaistītiem atbalstošos sadarbības tīklos.

Domnīcu ciklā var aktualizēt konkrētajai teritorijai raksturīgas tēmas. Kā piemēram:

- Kopiena;
- Iekšējā un ārējā komunikācija;
- Tīklošanās / sadarbšanās;
- Vietējās kopienas / teritorijas izvērtējums;
- Vietējā ekonomika;
- Radošums;
- Vietējās teritorijas attīstības plāna izstrāde;
- un citas, vietējai kopienai aktuālas, tēmas.

PADOMES DARBĪBAS NOSLĒGUMS

Iedzīvotāju padomes darbības pēctecība ir būtiska, lai nodrošinātu nepārtrauktu un efektīvu darbu, kas veicina vietējās kopienas labklājību un iesaistīšanos pašvaldības lēmumu pieņemšanā.

Pēctecību raksturo šādi aspekti:

- **Nepārtrauktība un stabilitāte**

Kad viena padome pabeidz savas pilnvaras, ir svarīgi, lai jaunā Padome varētu pārņemt iniciatīvu un turpināt darbu bez pārtraukumiem. Tas nodrošina stabilitāti un kontinuitāti ideju īstenošanā un problēmu risināšanā.

- **Zināšanu un pieredzes nodošana**

Padomes darbā iesaistās cilvēki ar dažādām zināšanām, prasmēm un pieredzi. Pēctecība nodrošina zināšanu un pieredzes nodošanu, nodrošinot, ka jaunā Padome labu pieredzi un "mācību" no iepriekšējās Padomes darba un tā rezultātiem. Labāk, tomēr, mācīties no citu kļūdām nevis savējām.

- **Iesākto darbu un projektu turpināšana un pārvaldīšana**

Bieži vien Padomei ir svarīgi turpināt un pabeigt projektus vai iniciatīvas, kas tika uzsākti iepriekšējās Padomes darbības periodā. Pēctecība ļauj nodrošināt šo ideju/projektu nepārtrauktu īstenošanu un efektīvu pārvaldību.

- **Pārmantojamība**

Jaunā Padome var turpināt to iesākto problēmu vai jautājumu pārvaldīšanu, kas ir bijuši svarīgi vietējai kopienai, bet kas vēl nav pilnībā atrisināti vai īstenoti. Tas nodrošina nepārtrauktas rūpes par kopienas vajadzībām un interesēm.

- **Atjaunošanās un jaunu ideju ieviešana**

Pēctecība nenozīmē tikai esošo darbu turpināšanu, bet arī jaunu ideju un inovāciju ieviešanu. Jaunā Padome var ieviest jaunas idejas un projektus, risināt jaunas problēmas vai piedāvāt jaunas pieejas, lai uzlabotu kopienas dzīvi.

- **Sadarbības un pārejas procesi**

Pāreja no vecās uz jauno Padomi var būt līdzsvarota un efektīva, ja tiek nodrošināti labi sadarbības un pārejas procesi. Tas ietver informācijas nodošanu, apmācību jaunajiem Padomes locekļiem un sadarbību starp veco un jauno Padomi pārejas periodā.

Šie aspekti kopā veido Padomes darbības pēctecību, kas ir svarīga, lai nodrošinātu efektīvu un ilgtermiņa iesaistīšanos vietējās kopienas labklājības veicināšanā un pašvaldības lēmumu pieņemšanā.

NOLIKUMA GROZĪJUMI UN JAUNAS VĒLĒŠANAS

Ieteikumi:

- Padomes pēdējā tikšanās reizē vai citā izvēlētā laikā Padome kopā ar Pašvaldības atbildīgajiem speciālistiem un pieaicināto sabiedrību (vietējo kopienu) analizē spēkā esošā Nolikuma saturu un rosina ieteikumus tā uzlabošanai.
- Padome veic sava darba pašnovērtējumu;
- Padome apkopo paveikto, sasniegtos rezultātus, īstenotās idejas;
- Padome sagatavo “ceļamaizi” jaunajai Padomei – ieteikumus, secinājumus, iesāktos darbu sarakstu un idejas.

....un sākas viss no gala.

Lai izdodas atrast savu unikālo, vietējai kopienai vispiemērotāko, Padomes darbības un sadarbības modeli!

NODERĪGI RESURSI IEDVESMAI

- Frīdenberga A., Stafecka L. 2022. Vadlīnijas iedzīvotāju padomju veidošanai pašvaldībās. Sk. 04.03.2024.
Pieejams <https://providus.lv/raksti/vadlinijas-iedzivotaju-padomju-veidosanai-pasvaldibas/>
- IT Izglītības fonds. Dizaina domāšana. Pieejams <https://www.startdesign.lv/kas-ir-dizaina-domasana>
- Latvijas lauku forums (LLF). 2022. Iedzīvotāju padomes pagastos “Viedokļi un priekšlikumi”. Sk. 28.03.2024.
Pieejams <https://laukuforums.lv/lv/archives/14582>
- Lauku pakts. 2023. Oficiālā Eiropas Savienības tīmekļa vietne. Sk. 28.03.2024.
Pieejams https://rural-vision.europa.eu/index_lv
- Alta Planning. 2020. Community Engagement Process Development. Public Participation Playbook. Sk. 04.03.2024.
Pieejams [https://go.boarddocs.com/nc/raleigh/Board.nsf/files/BS32DV6CFCCA/\\$file/20200817CEPDPlaybook.pdf](https://go.boarddocs.com/nc/raleigh/Board.nsf/files/BS32DV6CFCCA/$file/20200817CEPDPlaybook.pdf)
- Huusko, S. 2019. Puolanka: Finland's 'best worst' dying town. BBC. Sk. 28.03.2024.
Pieejams <https://www.bbc.com/worklife/article/20191113-puolanka-finland-worlds-most-pessimistic-town>
- Shawn Greene. The Post-it Method Step-by-Step. Sk. 28.03.2024.
Pieejams <https://www.savageandgreene.com/post-it-method/>

KONTAKTI

KOPtelpa (*Saldus novada pašvaldības Attīstības nodaļa*)

Striķu iela 2, Saldus, Saldus novads, LV-3801

koptelpa@saldus.lv

+371 25 862 670

FB: Saldus KOPtelpa

IG: saldus_koptelpa

Mājas lapa: **<https://www.saldus.lv/sabiedriba/sabiedribas-lidzdaliba/>**

A large, abstract watercolor splash in shades of green and teal, with a soft, textured appearance, serves as the background for the slide. It is centered and occupies most of the page.

PIELIKUMI

Latvijas Republika

SALDUS NOVADA DOME

Reģ. Nr. 90009114646, Striķu ielā 3, Saldū, Saldus nov., LV- 3801, tālr. 63807280,
fakss 63881100, e-pasts: pasts@saldus.lv, www.saldus.lv

Saldū

2023.gada 27.aprīlī

SAISTOŠIE NOTEIKUMI

Nr.13

Izdoti ar Saldus novada domes
2023.gada 27.aprīļa sēdes
lēmumu (protokols Nr.6, 5.§)

SALDUS NOVADA IEDZĪVOTĀJU PADOMES NOLIKUMS

*Izdoti saskaņā ar
Pašvaldību likuma 58.panta sesto daļu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Saldus novada iedzīvotāju padome (turpmāk – Padome) ir pēc iedzīvotāju un Saldus novada domes (turpmāk – Dome) iniciatīvas izveidota konsultatīva institūcija, kuras darbības mērķis ir nodrošināt Saldus novada teritoriālā iedalījuma vienību (pagastu un pilsētu) (turpmāk- teritorija) iedzīvotāju (turpmāk – iedzīvotāji) interešu pārstāvību un sekmēt efektīvu, atklātu un atbildīgu sabiedrības iesaistīšanos Saldus novada pašvaldības (turpmāk – Pašvaldības) darbā, tādējādi paaugstinot Pašvaldības darba kvalitāti un atbilstību tās iedzīvotāju interesēm.
2. Saldus novada pašvaldības teritoriālā iedalījuma vienību iedzīvotāju padomes tiek veidotas šādās teritoriālajās vienībās: Brocēnu pilsēta, Blīdenes pagasts, Cieceres pagasts, Ezeres pagasts, Gaiķu pagasts, Jaunauces pagasts, Jaunlutriņu pagasts, Kursišu pagasts, Lutriņu pagasts, Nīgrandes pagasts, Novadnieku pagasts, Pampāļu pagasts, Remtes pagasts, Rubas pagasts, Saldus pagasts, Šķēdes pagasts, Vadakstes pagasts, Zaņas pagasts, Zirņu pagasts, Zvārdes pagasts.
3. Katras Padomes sastāvā darbojas pieci locekļi.
4. Padomes locekļu darbs nav algots.

II. Padomes uzdevumi, tiesības un pienākumi

5. Padomes uzdevums ir nodrošināt iedzīvotāju interešu pārstāvību Pašvaldībā šādos jautājumos:
 - 5.1. Pašvaldības administratīvās teritorijas labiekārtošana un sanitārā tīrība (publiskai lietošanai paredzēto teritoriju apgaismošana un uzturēšana; parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana; pretplūdu pasākumi; kapsētu un beigto dzīvnieku apbedīšanas vietu izveidošana un uzturēšana);

- 5.2. teritorijas un būvju uzturēšanas prasību noteikšana, ciktāl tā saistīta ar sabiedrības drošību, sanitārās tīrības uzturēšanu un pilsētvides ainavas saglabāšanu;
- 5.3. iedzīvotājiem sniedzamais kultūras piedāvājums un iespējas piedalīties kultūras dzīvē;
- 5.4. Pašvaldības teritorijā esošā kultūras mantojuma saglabāšana;
- 5.5. atbalsts kultūras norisēm;
- 5.6. atbalsta sniegšana saimnieciskās darbības sekmēšanai.
6. Padomei ir šādi pienākumi:
 - 6.1. pastāvīgi apzināt iedzīvotāju vajadzības;
 - 6.2. reaģēt uz iedzīvotāju ierosinājumiem;
 - 6.3. informēt iedzīvotājus un attiecīgā pagasta apvienības pārvaldes vadītāju par Padomes darbu, Padomes sanāksmēm un to darba kārtību.
7. Padomei ir šādas tiesības:
 - 7.1. sagatavot lēmumu projektus izskatīšanai Domē par nolikuma 5.punktā minētajiem jautājumiem;
 - 7.2. pēc Domes lūguma, sniegt Domei viedokli;
 - 7.3. pieprasīt un saņemt no Pašvaldības informāciju, kas saistīta ar Padomes uzdevumiem.

III. Padomes izveides kārtība un darbības termiņš

8. Par Padomes locekli var ievēlēt personu, kura atbilst Pašvaldību likuma 58.panta trešās un ceturtās daļas nosacījumiem.
9. Pašvaldība informē par pieteikumu pieņemšanu darbam Padomē, publicējot paziņojumu (turpmāk – pieteikšanās paziņojums) oficiālajā tīmekļvietnē www.saldus.lv un reģionālajā laikrakstā “Saldus Zeme”.
10. Pieteikšanās paziņojumā norāda Padomes locekļu kandidātu pieteikuma iesniegšanas termiņu, kas nav īsāks par 30 dienām no pieteikšanās paziņojuma publicēšanas dienas.
11. Ja noteiktajā termiņā pieteikušos kandidātu skaits ir mazāks kā Padomē ievēlējamo locekļu skaits, Pašvaldība pagarina pieteikšanās termiņu vēl par 30 dienām, par to publicējot paziņojumu atbilstoši 9.punktā noteiktajam.
12. Ja, pēc atkārtota termiņa noteikšanas, nav saņemts pietiekams pieteikumu skaits, Padomes izveidošanu atliek, līdz saņemts iedzīvotāju ierosinājums atkārtotai kandidātu izvirzīšanas uzsākšanai.
13. Komisija darbam ar sabiedriskajām organizācijām un sadarbības partneriem apkopo pretendentu pieteikumus darbībai Padomē:
 - 13.1. veic pārbaudi par pretendentu atbilstību nosacījumiem darbībai Padomē;
 - 13.2. sagatavo Padomes locekļu kandidātu sarakstu, kurā ir norādīti kandidātu vārdi un uzvārdi;
 - 13.3. publicē Padomes locekļu kandidātu sarakstu Pašvaldības tīmekļvietnē www.saldus.lv, Pašvaldības oficiālajos sociālo tīklu kontos un reģionālajā laikrakstā “Saldus Zeme”. Sarakstu drukātā veidā izvieto pagasta/pilsētas pārvaldes telpās.
 - 13.4. sagatavo attiecīgajā teritorijā deklarēto - balsstiesīgo iedzīvotāju sarakstu, pēc kura Padomes vēlēšanu dienā, uzrādot personu apliecinošu dokumentu, balsstiesīgajiem iedzīvotājiem tiek izsniegta balsošanas veidlapa.
14. Padomes vēlēšanas ir rīkojamas ne ātrāk kā 30 dienas pēc Padomes locekļu kandidātu saraksta publiskošanas. Informācija par Padomes vēlēšanu vietu un laiku tiek izsludināta Pašvaldības tīmekļvietnē www.saldus.lv, kā arī Pašvaldība oficiālajos sociālo tīklu kontos un reģionālajā laikrakstā “Saldus Zeme”.
15. Vēlēšanas tiek organizētas klātienē, paziņojumā par vēlēšanām norādītajā vietā un laikā.

16. Padomi ir tiesīgas vēlēt personas, kuras atbilst Pašvaldību likuma 58.panta piektās daļas nosacījumiem un ir Deklarējušas savu dzīvesvietu Padomes darbības teritorijā.
17. Padomē ir ievēlēti tie kandidāti, kuri saņēmuši lielāko balsu skaitu.
18. Padomes sastāvu apstiprina uz Domes pilnvaru laiku ar Domes lēmumu. Pēc Domes lēmuma pieņemšanas, Pašvaldības tīmekļvietnē www.saldus.lv tiek publicēts apstiprinātais Padomes sastāvs un informācija par to, cik balsis saņēmis katrs Padomes locekļa kandidāts.
19. Ja ievēlētā Padomes locekļa pilnvaras tiek izbeigtas pirms pilnvaru termiņa beigām, šī Padomes locekļa vietā līdz attiecīgā pilnvaru termiņa beigām stājas nākamais balsošanā lielāko balsu skaitu saņēmušais kandidāts.
20. Ja balsošanā vairāki kandidāti saņēmuši vienādu balsu skaitu, tad priekšroka tiek dota pieteikumu iesniegšanas secībā.
21. Padomes loceklis var izbeigt darbību padomē, rakstveidā paziņojot par to Domei. Padomes locekļa darbība Padomē tiek izbeigta iesniegumā norādītajā termiņā vai ar jauna padomes locekļa apstiprināšanu, ja termiņš nav norādīts.
22. Ja Padomes darbības laikā Padomes locekļu skaits ir mazāks kā 3.punktā noteiktais, un nav iespējams izpildīt 19.punkta nosacījumus, tiek rīkotas ārkārtas Padomes locekļu vēlēšanas, saīsinātā termiņā.
23. Ja Padomes sastāvs ilgāk kā trīs mēnešus neatbilst 3.punkta nosacījumiem, Padome beidz pastāvēt.

IV. Padomes darba organizācija

24. Padomes priekšsēdētāju, priekšsēdētāja vietnieku un sekretāru no sava vidus ievēlē Padomes locekļi ar balsu vairākumu pirmajā Padomes sēdē.
25. Padomi vada tās priekšsēdētājs vai viņa prombūtnē - priekšsēdētāja vietnieks.
26. Padomes sēdes sasauc Padomes priekšsēdētājs pēc nepieciešamības.
27. Padome ir lemttiesīga, ja uz sēdi klātienē ierodas vai attālināti pieslēdzas ne mazāk trīs no Padomes locekļiem.
28. Padomes sēdes gaitu protokolē, kā arī var veikt tās audio vai audiovizuālu ierakstu. Protokolu paraksta sēdes vadītājs un Padomes sekretārs. Protokolu piecu darba dienu laikā pēc Padomes sēdes iesniedz attiecīgā pagasta apvienības pārvaldei tālākai jautājumu un ierosinājumu virzīšanai vai pēc nepieciešamības tiek sagatavots lēmumprojekts un iesniegts izskatīšanai domē. Protokolu oriģināli glabājas attiecīgā pagastu apvienības pārvaldē.
29. Padomes sēdes protokols un audio vai audiovizuāls ieraksts ir publiski pieejams, ievērojot likumā noteiktos informācijas pieejamības ierobežojumus. Padomes sēdes protokolu un audio vai audiovizuālu ierakstu Padomes priekšsēdētājs nodod Pašvaldības sabiedrisko attiecību speciālistam ievietošanai pašvaldības oficiālajā tīmekļvietnē piecu darba dienu laikā pēc Padomes sēdes.
30. Padomes lēmumiem ir ieteicošs un informējošs raksturs un tos pieņem, Padomes locekļiem atklāti balsojot. Ja balsu skaits ir vienāds, noteicošā ir Padomes priekšsēdētāja balss.
31. Padomes locekli var atbrīvot no pienākumu pildīšanas Padomē gadījumā, ja Padomes loceklis bez attaisnojoša iemesla trīs reizes pēc kārtas neierodas uz Padomes sēdi.
32. Konstatējot 31.punktā norādītos apstākļus, Padomes priekšsēdētājs trīs darba dienu laikā informē Domi. Lēmumu par Padomes locekļa atbrīvošanu no pienākumu pildīšanas pieņem Dome.
33. Padome ir tiesīga lūgt Pašvaldības administrācijas viedokli par Padomes sēdē izskatāmu jautājumu un uzaicināt Pašvaldības administrācijas pārstāvi vai Domes deputātu uz Padomes sēdi.
34. Padomes sēdes ir atklātas. Iedzīvotāji, biedrības un nodibinājumi, kā arī komersanti var ierosināt Padomes sēdē izskatāmos jautājumus.

35. Padomes loceklis, pildot Padomes locekļa amatu, darbojas attiecīgās teritorijas iedzīvotāju interesēs un izvairās no interešu konflikta. Padomes loceklis atturas no dalības sēdē vai atturas no tādu lēmumu pieņemšanas, kas ietekmē vai var ietekmēt Padomes locekļa, tā radnieka, tam piederoša uzņēmuma personiskās vai mantiskās intereses.

36. Ja padomes loceklis ir pieļāvis interešu konflikta situāciju, Padomei ir tiesības lemt par Padomes locekļa pilnvaru izbeigšanu.

V. Padomes darbības nodrošināšana

37. Padomes sēžu organizēšanai Padome izmanto Pašvaldības īpašumā esošas telpas, iekārtas un aprīkojumu, iepriekš saskaņojot to ar attiecīgā pagasta apvienības pārvaldi.

38. Informāciju par plānoto Padomes sēdes norises laiku, vietu un darba kārtību ne vēlāk kā trīs darba dienas pirms norises publicē Pašvaldības oficiālajā tīmekļvietnē, ievērojot likumā noteiktos informācijas pieejamības ierobežojumus.

Latvijas Republika

SALDUS NOVADA DOME

Reģ. Nr. 90009114646, Striķu ielā 3, Saldū, Saldus nov., LV- 3801, tālr. 63807280, e-pasts: pasts@saldus.lv,
www.saldus.lv

APSTIPRINU
Saldus novada domes
priekšsēdētājs M.Zusts
2023.gada 23.novembrī

SALDUS NOVADA PAŠVALDĪBAS IEDZĪVOTĀJU PADOMES VĒLĒŠANU KĀRTĪBA

1. “Saldus novada pašvaldības Iedzīvotāju padomes vēlēšanu kārtība” nosaka kārtību, kādā tiek organizētas Saldus novada iedzīvotāju padomju vēlēšanas (turpmāk – Vēlēšanas) saskaņā ar Saldus novada domes 2023. gada 27. aprīļa saistošajiem noteikumiem Nr. 13 “Saldus novada Iedzīvotāju padomes nolikums” (turpmāk – Saistošie noteikumi).
2. Vēlēšanas ir aizklātas.
3. Lēmumu par vēlēšanu organizēšanas vietu un laiku pieņem Saldus novada domes Komisija darbam ar sabiedriskajām organizācijām un sadarbības partneriem (turpmāk – Komisija).
4. Vēlēšanas tiek organizētas klātienē, konkrētās teritoriālā iedalījuma vienības Saldus novada pašvaldības iestādes “Saldus novada bibliotēka” struktūrvienībā vai teritoriālā iedalījuma vienībā esošas pašvaldības iestādē (turpmāk – Iestāde) tās darba laikā.
5. Pēc lēmuma par vēlēšanu organizēšanas vietu pieņemšanas, Iestādes vadītājs pilnvaro atbildīgo darbinieku (vai darbiniekus) nodrošināt Vēlēšanu norisi.
6. Papildus Saistošajos noteikumos noteiktajiem pienākumiem Komisija:
 - 6.1. iepazīstina Vēlēšanu vietas atbildīgo darbinieku ar Saldus novada domes 2023. gada 27. aprīļa saistošajiem noteikumiem Nr. 13 “Saldus novada Iedzīvotāju padomes nolikums” un šo kārtību. Atbildīgais darbinieks paraksta apliecinājumu par Vēlēšanu kārtības ievērošanu un fizisko personu datu neizpaušanu;
 - 6.2. Vēlēšanu vietā, slēdzamā telpā, izvieto tukšu aizzīmogotu kasti aizpildīto balsošanas veidlapu ievietošanai;
 - 6.3. veic balsu skaitīšanu.
7. Atbildīgais darbinieks nodrošina, ka aizzīmogotajai kastei, balsstiesīgo iedzīvotāju sarakstam un balsošanas veidlapām nepieklūst nepiederošas personas.
8. Vēlēšanu norise:
 - 8.1. vēlētājs var balsot tikai personiski;
 - 8.2. vēlētājs uzrāda personu apliecinošu dokumentu;

- 8.3. atbildīgais darbinieks pārbauda personu apliecinošu dokumentu un to, ka ziņas par vēlētāju ir iekļautas balsstiesīgo iedzīvotāju sarakstā;
- 8.4. atbildīgais darbinieks izsniedz balsošanas veidlapu ar konkrētās teritoriālās iedalījuma vienības kandidātiem, vēlētājs par veidlapas saņemšanu parakstās balsstiesīgo iedzīvotāju sarakstā;
- 8.5. vēlētājs aizpilda balsošanas veidlapu;
- 8.6. vēlētājs ievieto aizpildīto balsošanas veidlapu aizzīmogatajā kastē.
9. Vēlēšanu norise ārpus Iestādes telpām (izņemot 11.punktā noteikto) nav paredzēta.
10. Ja persona ir mainījusi savu deklarētās dzīvesvietas adresi pēc balsstiesīgo iedzīvotāju saraksta sagatavošanas, atbildīgais darbinieks sazinās ar pašvaldības dzīvesvietas deklarēšanas iestādi, pārliecinās par personas aktuālo deklarētās dzīvesvietas adresi un papildina balsstiesīgo iedzīvotāju sarakstu.
11. Balsošanas veidlapu ir iespējams aizpildīt un iesniegt elektroniski, parakstītu ar drošu elektronisko parakstu nosūtot uz e-pastu pasts@saldus.lv. Elektroniski tiek pieņemtas veidlapas, kas ir saņemtas sākot no pirmās Vēlēšanu dienas plkst. 00.00 līdz pēdējās Vēlēšanu dienas plkst. 23.59.
12. Katram vēlētājam ir iespēja izdarīt atzīmes pie kandidātiem, veicot atzīmes “+” vai “-”.
13. Balsu skaitīšanu nodrošina Komisija šādā kārtībā:
 - 13.1. ja par kandidātu nav izdarīta atzīme, kandidāts iegūst vienu punktu;
 - 13.2. ja par kandidātu ir izdarīta “+” atzīme, kandidāts iegūst divus punktus;
 - 13.3. ja par kandidātu ir izdarīta “-” atzīme, kandidāts punktu neiegūst.
14. Kopējo balsu skaitu rēķina pēc iegūto punktu summas.
15. Balsu skaitīšanas rezultātus Komisija nodod Saldus novada domei lēmuma par padomes sastāva apstiprināšanu pieņemšanai.

DARBĪBAI
Iedzīvotāju padomē

Saldus piepilda

Vārds	
Uzvārds	
Personas kods	
Deklarētā adrese	
Faktiskā adrese	
E-pasta adrese	
Tālruna numurs	
Kuras teritorijas iedzīvotāju padomes darbam kandidē? <i>(pagasta vai Brocēnu pilsētas nosaukums)</i>	
Īsi apraksti (1-2 teikumi), kādēļ kandidē darbībai iedzīvotāju padomē <i>*Šis tiks publiski pievienots kandidāta profilam. Līdz publicēšanai būs iespēja arī nomainīt</i>	

Datums:

Vārds, Uzvārds:

Paraksts:

**Sniegtā informācija tiks izmantota tikai iedzīvotāju padomes izveides kārtības procesiem.*

Saldus novada

SAISTĪBU RAKSTS

...../vieta/

2023. gada

Es,

/amats/

.....

/personas vārds, uzvārds, personas kods/

Apliecinu, ka esmu iepazinies ar Saldus novada domes 2023. gada 27. aprīļa saistošajiem noteikumiem Nr. 13 “Saldus novada Iedzīvotāju padomes nolikums” un 2023. gada 23. novembra “Saldus novada pašvaldības Iedzīvotāju padomes vēlēšanu kārtība”.

Apņemos saskaņā ar Latvijas Republikas un Eiropas Savienības normatīvo aktu prasībām fizisko personu datu aizsardzības jomā nelikumīgi neizpaust Saldus novada Iedzīvotāju padomju vēlēšanu nodrošināšanas laikā iegūtos fizisko personu datus. Esmu brīdināts/a, ka par fizisko personu datu nelikumīgu izpaušanu, lietošanu un citiem fizisko personu datu aizsardzības pasākumu pārkāpumiem, kā arī par ierobežotas pieejamības informācijas izpaušanu, dokumentu nozaudēšanu, varu tikt saukts/a pie normatīvajos aktos noteiktās atbildības.

/Vārds, uzvārds/

/paraksts/

**SALDUS NOVADA PAŠVALDĪBAS
IEDZĪVOTĀJU PADOMES
BALSOŠANAS VEIDLAPA**

.....
TERITORIJAS NOSAUKUMS

Atzīmē **+** , ja atbalsti kandidatūru

Atzīmē **-** , ja neatbalsti kandidatūru

Logā “**komentārs**” drīkst ierakstīt komentāru vai ieteikumu, saistībā ar iedzīvotāju padomes darbību.

Atzīmē no 1 (viena) līdz 5 (pieciem) kandidātiem, kurus atbalsti vai neatbalsti

xx pagasta iedzīvotāju padomes kandidāta vārds, uzvārds	Atbalstu šī kandidāta darbību +	Neatbalstu šī kandidāta darbību -

Komentārs saistībā ar padomes darbību:

Paldies par balsojumu!